

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

**Politický systém Irska a jeho vývoj
v historickém kontextu**

Bakalářská práce

Jan Ševčík

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. David Hampl, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji a vlastnoručním podpisem stvrzuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma „Politického systému Irska a jeho vývoje v historickém kontextu“ vypracoval zcela sám s použitím pouze níže zmíněných knižních publikací a elektronických zdrojů.

V Olomouci dne 17. dubna 2015

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěl poděkovat panu doktorovi Hamplovi za vedení bakalářské práce, užitečné připomínky a cenné poznatky, kterými tuto práci výrazně obohatil, a v neposlední řadě také za jeho otevřený a přátelský přístup.

Obsah

ÚVOD	6
1 POLITICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA	8
1.1 DEMOGRAFICKÉ ASPEKTY	8
1.1.1 <i>Počet obyvatel</i>	8
1.1.2 <i>Národnostní složení</i>	9
1.1.3 <i>Náboženská příslušnost</i>	9
1.1.4 <i>Migrační saldo</i>	10
1.1.5 <i>Status a podoba irské rodiny</i>	10
1.1.6 <i>Jazyková vybavenost</i>	11
1.2 EKONOMICKÉ ASPEKTY	12
1.2.1 <i>Měna</i>	12
1.2.2 <i>Současná ekonomické situace</i>	13
1.2.3 <i>Export</i>	13
1.2.4 <i>Import</i>	14
1.2.5 <i>Hospodářské sektory</i>	14
1.2.6 <i>Turismus</i>	15
1.3 GEOGRAFICKÉ ASPEKTY	15
1.3.1 <i>Rozloha</i>	15
1.3.2 <i>Poloha</i>	16
1.3.3 <i>Horstvo</i>	16
1.3.4 <i>Vodstvo</i>	16
1.3.5 <i>Význačná irská města</i>	17
2 HISTORICKÝ VÝVOJ IRSKA.....	18
2.1 PRVNÍ OBYVATELÉ.....	18
2.2 KELTSKÉ IRSKO.....	18
2.3 POČÁTKY KŘESŤANSTVÍ NA OSTROVĚ A TZV. „ZLATÝ VĚK“	19
2.4 VIKINGSKÉ EXPANZE	19
2.5 POD NORMANSKÝM ZÁBOREM	20
2.6 BRITSKÁ KOLONIE	21
2.7 BOJ O NEZÁVISLOST	21
2.8 NOVODOBÉ DĚJINY IRSKÉ REPUBLIKY	22
3 POLITICKÝ SYSTÉM IRSKA A JEHO INSTITUCE, VOLEBNÍ SYSTÉM	24
3.1 VÝVOJ IRSKÉHO POLITICKÉHO SYSTÉMU VE 20. STOLETÍ	24
3.2 STÁTNÍ ZŘÍZENÍ A ROZDĚLENÍ POLITICKÉ MOCI.....	24
3.3 VLÁDA (RIALTAS NA HÉIREANN)	25
3.4 STÁTNÍ PREZIDENT (UACHTARÁN NA HÉIREANN).....	25
3.5 DOLNÍ SNĚMOVNA (DÁIL ÉIREANN)	26
3.6 SENÁT (SEANAD ÉIREANN)	26
3.7 MÍSTNÍ SAMOSPRÁVA	27
3.8 SOUDNÍ SYSTÉM A HIERARCHIE SOUDNÍCH INSTITUCÍ.....	28
3.9 VOLEBNÍ SYSTÉM.....	29
4 STRANICKÝ SYSTÉM.....	30
4.1 VZNIK A VÝVOJ STRANICKÉHO SYSTÉMU	30
4.2 SOUČASNÉ NASTAVENÍ STRANICKÉHO SYSTÉMU	31
4.3 ROLE TRADIČNÍCH IRSKÝCH POLITICKÝCH STRAN V SENÁTU	31
4.4 FIANNA FÁIL.....	32
4.5 FINE GAEL.....	33

4.6	LABOURISTICKÁ STRANA (PÁIRTÍ AN LUCHT OIBRE)	34
4.7	SINN FÉIN	35
4.8	STRANA ZELENÝCH (COMHAONTAS GLAS)	36
4.9	ZANIKLÉ RELEVANTNÍ POLITICKÉ STRANY A HNUTÍ	37
4.10	SOUČASNÉ MINORITNÍ POLITICKÉ STRANY A HNUTÍ	38
5	SOUČASNÁ SITUACE, ČLENSTVÍ V EU, VOLEBNÍ VÝSLEDKY	40
5.1	SLOŽENÍ DOLNÍ SNĚMOVNY V ROCE 2011	40
5.2	SLOŽENÍ SENÁTU V ROCE 2011	41
5.3	OSOBNOST PREZIDENTA M. D. HIGGINSE	41
5.4	PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ IRSKÉ VLÁDY K BŘEZNU 2015	42
5.5	ČLENSTVÍ V MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍCH	43
5.6	EVROPSKÁ UNIE	44
5.6.1	<i>Ratifikace Lisabonské smlouvy</i>	44
5.7	IRSKÁ REFERENDA	45
5.8	VÝSLEDKY VOLEB DO DOLNÍ SNĚMOVNY VE 21. STOLETÍ	46
5.9	VÝSLEDKY VOLEB DO SENÁTU VE 21. STOLETÍ	47
5.10	PROMĚNY IRSKÉHO POLITICKÉHO SYSTÉMU	48
	ZÁVĚR	50
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	51
	PRAMENY A LITERATURA	53
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	54
	SEZNAM PŘÍLOH	
	ANOTACE	

Úvod

Cílem této bakalářské práce je charakteristika irského politického systému a jeho vývoje v historickém kontextu. Prostřednictvím metody diachronní komparace budou srovnávány zkoumané jevy v jejich jednotlivých údobích a vývojových stádiích. Podoba, nastavení a dílčí složení dnešního politického systému Irské republiky je výsledkem dlouholetého působení mnoha demografických, ekonomických a geopolitických faktorů, kterým bude věnována stejně velká pozornost jako politickému systému samotnému. Bakalářská práce bude členěna do pěti kapitol, které se věnují následující problematice.

První kapitola bakalářské práce pojednává o jednotlivých faktorech a vlivech formující politický systém Irské republiky a jeho dílčí složky. Značnou roli zde hrají jednotlivé demografické aspekty. Etnické a náboženské složení irské společnosti v ruce s fenomény migrace a irské gaelštiny jako oficiálního jazyka Irské republiky tvoří jeden z důležitých geopolitických faktorů. Stejně velkým dílem se však na formaci politického systému Irské republiky podílí také aspekty ekonomické (společná evropská měna, import, export či turismus) a geografické (zejména specifická poloha ostrova Irsko).

Irským dějinám se věnuje druhý tematický celek práce. Chronologicky řazený historický exkurz zahrnuje všechna časová období (počínaje pravěkem až po současné dějiny). Zvláštní pozornost je věnována zejména dvacátému století, době velkých změn a dvou světových válek. Právě v tomto období vzniká Irský svobodný stát, předchůdce dnešní Irské republiky.

Třetí kapitola bakalářské práce se zabývá samotným irským politickým systémem, jeho historickým vývojem (s důrazem na dvacáté století), nastavením a členěním. Značný prostor je zde věnován jednotlivým složkám irské exekutivy, legislativy a jurisdikce. Každý z těchto orgánů popisuje samostatná podkapitola. Součástí třetí kapitoly je však také analýza volebního systému Irské republiky a nastínění funkce systému místní samosprávy.

Stranický systém Irské republiky (včetně jeho geneze, vývoje a současného nastavení) představuje problematiku čtvrté kapitoly této bakalářské práce. Kromě teoretických poznatků o funkci a podobě stranického systému se čtvrtá kapitola práce zabývá také konkrétními politickými subjekty, ať se již jedná o strany či hnutí zastoupené v jedné z dvou legislativních komor Irské republiky, či působící mimo Parlament.

Pátá kapitola práce se zabývá jednak aktuálním (k březnu roku 2015) složením vlády, Dolní sněmovny či Senátu, osobností současného prezidenta Irské republiky Michaela Daniela Higinse, ale také posledními třemi volbami, ke kterým došlo ve dvacátém prvním století, do obou komor Parlamentu. Kromě výše zmíněných témat se však pátá kapitola věnuje také problematice členství Irské republiky v mezinárodních organizacích, s akcentem na participaci Irské republiky v Evropské unii, či fenoménu irských referend.

Poznatky a údaje užití v bakalářské práci vycházejí jednak z knižních publikací irských autorů Michaela Gallaghery, Theodora Williama Moodyho a Francise Xaviera Martina, irské vlády (publikace Facts about Ireland), ale také odborníků českých či moravských: Víta Hlouška, Lubomíra Kopečka, Jakuba Šeda či Jana Franka. Bakalářská práce se opírá také o množství elektronických zdrojů, ať se již jedná o databáze volebních výsledků, weby jednotlivých politických stran či institucí. Pochopit danou problematiku pomáhají též příložené tabulky a politické mapy.

1 Politicko-geografická charakteristika

Demografické, ekonomické a geografické aspekty do značné míry určují a formují podobu politického systému v každé zemi, včetně Irské republiky. Specifika tohoto ostrovního státu, mezi které lze zařadit silnou pozici římskokatolické církve a rodiny ve společnosti, přítomnost druhého oficiálního jazyka v podobě gaelštiny či fenomén společné evropské měny se zákonitě promítají do charakteru irského politického systému.

1.1 Demografické aspekty

Nezastupitelnou roli při sběru demografických dat zastávají sčítání lidu konajících se na celorepublikové úrovni jednou za deset let. 26. sčítání lidu v irských dějinách¹, k němuž došlo v roce 2011, přimělo Central Statistics Office (dále jen CSO, irský statistický úřad) a Northern Ireland Statistics & Research Agency (NISRA, severoirská obdoba CSO) k úzké spolupráci. Stalo se tak vůbec poprvé v historii. A právě výsledky z posledního, opravdu celoírského, sčítání lidu tvoří primární zdroj informací pro následující podkapitoly.

1.1.1 Počet obyvatel

Podle údajů CSO² žilo v roce 2011 na Irském ostrově více než 6,4 miliónů lidí (z toho 28,3% na území Severního Irska a 71,7% v Irské republice). Převédeme-li procentuální podíl týkající se obyvatel jižní části ostrova na číslo, dospějeme k údaji 4 588 000 občanů Irské republiky. Z přílohy č. 1 lze vyčíst kontinuální nárůst Irského obyvatelstva od 60. let 20. století, značně podpořený nejvyšší mírou porodnosti v Evropě, jež v roce 2013 dosahovala 15,6‰ (a silně tak převyšovala průměr 27 států Evropské Unie - 10,4‰).³

¹ *The National Archives of Ireland* [online]. [cit. 2015-02-06]. Dostupné

z: <http://www.census.nationalarchives.ie/help/history.html>

² Census 2011 Ireland and Northern Ireland. In: *Central Statistics Office* [online]. 2014 [cit. 2015-02-06].

Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/north-south-spreadsheets/Census2011IrelandandNorthernIrelandwebversion1.pdf>, s. 9

³ Ireland has highest birth rate of all 27 EU nations. *TheJournal.ie* [online]. 2013 [cit. 2015-02-06]. Dostupné

z: <http://www.thejournal.ie/birth-rate-ireland-esri-1181009-Nov2013/>

1.1.2 Národnostní složení

Irské obyvatelstvo představuje téměř homogenní celek. Na území státu žijí zástupci přesně dvou set národností, z nichž nejpočetnější zastoupení (88% populace republiky) mají, pochopitelně, domácí Irové. Mezi nejsilnější neirské komunity patří: Britové, Lotyšci, Litevci, Slovinci a Poláci. Posledně jmenovaní zastávají pozici druhé nejpočetnější národnosti v Irské republice.⁴ Zatímco v roce 2002 počet Poláků jen mírně převyšoval dva tisíce, o devět let později se k polské národnosti přihlásilo více než 120 000 obyvatel ostrovního státu, čímž naši severní sousedé odsunuli britskou komunitu až na třetí pozici (112 tisíc).⁵ Zaměříme-li svou pozornost na dílčí správní jednotky – hrabství a větší města, nelze opomenout prvenství nejrychleji rostoucího města v Irsku Galwaye v podílu neirských občanů (19,4%) na městské populaci.⁶ Kosmopolitní Dublin zaujal v míře multikulturnosti „až“ třetí příčku.⁷

1.1.3 Náboženská příslušnost

Jednotlivé křesťanské církve se aktivně podílejí na edukačním procesu či sociální podpoře potřebných a strádajících.⁸ Jak je patrné z přílohy č. 2, většina Irů se při sčítání lidu v roce 2011 identifikovala s římskokatolickou církví (přes 84% občanů). Mezi evangelickými a protestantskými denominacemi se nejsilnější podpoře těší anglikánská církev Church of Ireland (necelé 3%). Podíl stoupenců pravoslavné, islámské a dalších křesťanských církví se pohybuje ve všech třech případech shodně kolem 1%. Ve srovnání s údaji z roku 2006 stoupl počet občanů bez vyznání za pět let v Irské republice o 44%.⁹ Náboženství hraje v každodenním životě Irů významnou roli, neboť do značné míry formuje

⁴ Profile 6: Migration and Diversity. In: *Central Statistics Office* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/census2011profile6/Profile%206%20Migration%20and%20Diversity%20entire%20doc.pdf>, s. 8

⁵ Tamtéž, s. 7

⁶ Tamtéž, s. 10

⁷ Galway Ireland. *Sea Breeze Lodge 5 Star Galway B&B* [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.seabreezelodge.org/galway.html>

⁸ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0 906404 23 1, s. 10

⁹ Census 2011: Surge in non-religious – but 84 per cent remain Catholic. *TheJournal.ie* [online]. 2012 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/census-2011-surge-in-non-religious-but-84-per-cent-remain-catholic-400443-Mar2012/>

názory obyvatel na určitá kontroverzní témata (sňatky homosexuálů, potraty, rozvody, eutanázii či používání antikoncepčních prostředků).¹⁰

1.1.4 Migrační saldo

Český statistický úřad (ČSÚ) definuje čistou migraci neboli migrační saldo jako: „rozíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých ve zkoumaném územním celku.“¹¹ Při pohledu na přílohu č. 3 dospějeme ke zjištění, že zatímco v letech 2000-2009 značně převažovala imigrace nad emigrací, posledních pět let se neslo ve znamení opačného trendu. Počet imigrantů se v tomto období pohyboval v rozmezí 40-60 tisíc za jeden rok, emigranti však představovali přeci jen početnější skupinu (70-90 tisíc za stejně dlouhou časovou jednotku). Nejvíce lidí v Irské republice ve zkoumaném období 2000-2014 přibylo v roce 2007 (104 800 občanů), naopak k největšímu úbytku došlo o pět let později (34 400 lidí).

1.1.5 Status a podoba irské rodiny

Americká spisovatelka Monica McGoldrick připisuje irské rodině následující vlastnosti: úcta k autoritám (zejména k církvi), nedostatečná intimita, které se podle autorky Irové bojí, osamělost (jedná-li se o irskou rodinu žijící mimo svou komunitu v zahraničí), nevyhýbání se tvrdé a úmorné práci či smysl pro humor.¹² V rámci posledního sčítání lidu na území Irské republiky, ke kterému došlo v neděli 10. dubna 2011, se irští občané mimo jiné také vyjadřovali k svému rodinnému stavu. Nejpočetnější skupinu (47,3%) představovali ženatí a vdané (včetně osob, jež uzavřeli, od roku 2010 zákonem uznávané,¹³ registrované partnerství), 41,7% představovaly osoby žijící ve svobodném rodinném stavu a 5,3% irské populace tvořili vdovci, respektive vdovy. Zbývajících necelých 6% popsalo sebe

¹⁰ FRANK, Jan. Stručná historie států: Irsko. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 134

¹¹ Český statistický úřad. Stěhování [online]. 2001 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/stehovan.htm>

¹² MCGOLDRICK, Monica, Joe GIORDANO a Nydia GARCIA-PRETO. Ethnicity and Family Therapy. 3. vydání. New York City: Guilford Publications, Inc., 2005. ISBN 1593850204

¹³ Civil partnership and same-sex couples. *Citizens Information* [online]. 2013 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/civil_partnerships/civil_partnership_and_same_sex_couples.html

sama jako osobu rozvedenou či žijící v odluce.¹⁴ Nicméně ve srovnání s údaji z roku 1991 počet rozvedených stoupl více než čtrnáctinásobně (z 6 103 na 87 770).¹⁵

1.1.6 Jazyková vybavenost

Během posledního sčítání lidu se obyvatelé Irské republiky přihlásili až k 182 rozličným jazykům.¹⁶ Ačkoliv původním gaelským jazykem dokáže mluvit až 1,77 miliónů Irů a Irek, každodenně ho (mimo školní prostředí, kde se vyučuje jako povinný předmět)¹⁷ používá pouze 82 600 občanů.¹⁸ Podle historika Jana Franka dokáže 5% irské populace mluvit plynule gaelsky a 10% má v tomto jazyce dostačující slovní zásobu.¹⁹ Nicméně i díky dlouhodobé podpoře ze strany státu²⁰ vzrostl počet obyvatel schopných komunikace v původní gaelštině o 7%.²¹ Přesto druhý nejpoužívanější jazyk na území Irské republiky představuje polština, kterou každodenně mluví téměř 120 tisíc lidí. Na čtvrtém místě se umístila francouzština, jež slouží jako primární jazyk 56 430 obyvatelům ostrovního státu.²²

¹⁴ Census 2011 Ireland and Northern Ireland. In: *Central Statistics Office* [online]. 2014 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/north-south-spreadsheets/Census2011IrelandandNorthernIrelandwebversion1.pdf>, s. 22

¹⁵ Tamtéž, s. 23

¹⁶ Profile 6: Migration and Diversity. In: *Central Statistics Office* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/census2011profile6/Profile%206%20Migration%20and%20Diversity%20entire%20doc.pdf>, s. 27

¹⁷ Irish Exemption. *Department of Education and Skills* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.education.ie/en/Parents/Information/Irish-Exemption/>

¹⁸ MALONE, Bernie. Irish now the third most spoken language in Ireland after English and Polish. *Irish Central* [online]. 2012 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/news/irish-now-the-third-most-spoken-language-in-ireland-after-english-and-polish-145200025-237438651.html>

¹⁹ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 129

²⁰ Official status of Irish. *Language in Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <https://www.uni-due.de/DI/OfficialStatus.htm>

²¹ Irish language speakers increase by 7%. *Gaelpost.com* [online]. 2012 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.gaelpost.com/default.aspx?treeid=37&NewsItemID=7882>

²² MALONE, Bernie. Irish now the third most spoken language in Ireland after English and Polish. *Irish Central* [online]. 2012 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/news/irish-now-the-third-most-spoken-language-in-ireland-after-english-and-polish-145200025-237438651.html>

1.2 Ekonomické aspekty

Stejnou měrou jako demografické zřetele, ne-li vyšší, ovlivňují ekonomické aspekty vývoj a podobu irského politického systému. Důležitou roli zde (mimo export, import a turismus) hraje nadnárodní měna Euro tvořící finanční pojítka se starým kontinentem.

1.2.1 Měna

Tradice irského mincovnictví sahá až do 1. tisíciletí našeho letopočtu a do značné míry reflektovala a stále reflektuje sociální, ekonomické a politické změny, ke kterým v Irsku došlo. První mince na území dnešní Irské republiky nechal kolem roku 997 razit vikingský král Sitrick Silkbeard. Po anglonormanském záboru Irska zřídil Jan Bezzemek na konci 12. století nové mincovny v městech Kilkenny, Limerick a Waterford. Poprvé se tak irské mince razily mimo území dublinského panství.

V roce 1531 se na irských mincích, jež nechal razit Jindřich VIII., poprvé objevil národní symbol harfy.²³ V roce 1801 na základě Zákona u unii²⁴ pozbylo Irsko posledních zbytků samostatnosti. O 25 let později ztratilo také svoji měnu, která byla nahrazena britským šterlinkem.²⁵ Tím se na území ostrova platilo až do roku 1927, kdy byl vystřídán Irskou librou, kterou v roce 2002 nahradila současná irská měna - Euro.²⁶ Od 1. ledna 1999 patří Irsko do Evropské hospodářské a měnové unie (EMU)²⁷ a společně s dalšími 18 evropskými státy využívá společné měny Euro.²⁸

²³ KELLY, John. The Irish Pound: From Origins to EMU. In: *Central Bank of Ireland* [online]. 2003 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <https://www.centralbank.ie/paycurr/notescoin/history/Documents/spring8.pdf>

²⁴ Act of Union. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/614673/Act-of-Union>

²⁵ KELLY, John. The Irish Pound: From Origins to EMU. In: *Central Bank of Ireland* [online]. 2003 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <https://www.centralbank.ie/paycurr/notescoin/history/Documents/spring8.pdf>

²⁶ Irish currency: a brief history of Ireland's money. In: *Irish Genealogy Toolkit* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.irish-genealogy-toolkit.com/irish-currency.html>

²⁷ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 127

²⁸ Hospodářské a finanční věci. *Evropská komise* [online]. 2015 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm

1.2.2 Současná ekonomické situace

Přes ekonomickou krizi, jež s sebou kromě zvýšené nezaměstnanosti²⁹ přinesla také zásadní změnu v migračním chování irského obyvatelstva (viz příloha č. 3), stála irská ekonomika na pevných základech, které položila „*prozíravá a úsporná politika 90. let 20. století*“,“³⁰ praktikována během tohoto období irskou vládou. Klíčovou roli v tomto ohledu sehrála liberalizace, v některých případech dokonce privatizace, klíčových odvětví - letecké dopravy, telekomunikací či ocelářského průmyslu.³¹ I přes nespornou výhodu spočívající v anglickém jazyce, jenž vytváří základní předpoklad pro komunikaci s největšími obchodními partnery – Velkou Británií a Spojenými státy americkými³², se v poslední době stále častěji mluví o problémech spojených s irskou ekonomikou.³³

1.2.3 Export

Mezinárodní trh a těsnější spolupráce se světovými koncerny (Apple, IBM, Microsoft či Google) stály za ekonomickým rozkvětem Irské republiky. Ostrovní zemi se díky její rychle rostoucí ekonomice začalo přezdívát „keltský tygr“.³⁴ Exportované zboží nejčastěji míří buď do Velké Británie (18,4%), nebo do Spojených států amerických (18,9%). S mírným odstupem následuje Belgie (14,6%). Výrazně méně zboží se poté vyváží do Německa (6,9%) a Francie (5,8%). Z Irské republiky se nejvíce vyváží následující komodity: chemikálie, osobní počítače, živá zvířata a farmaceutika.³⁵

²⁹ Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?. *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm

³⁰ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 131

³¹ Tamtéž, s. 132

³² Ireland Trade, Ireland Exports, Ireland Imports. *Economy Watch* [online]. 2010 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/ireland/export-import.html

³³ Dvourychlostní keltský tygr. *VoxEuropop* [online]. 2013 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/article/4218331-dvourychlostni-keltsky-tygr6>

³⁴ Sláva a pád keltského tygra?. *Euroekonom.cz* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-irsko>

³⁵ Ireland Trade, Ireland Exports, Ireland Imports. *Economy Watch* [online]. 2010 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/ireland/export-import.html

1.2.4 Import

Velká Británie společně se Spojenými státy americkými představují klíčové partnery nejen v poli exportu, ale také v oblasti importu. Až 34% všech produktů se do Irské republiky dováží právě ze Spojeného království, Spojené státy pak vykazují číslo přeci jen poněkud nižší – 12%. Procentuální podíly ostatních zemí na dovozu poté nedosahují ani 10% hranice: Německo (8%), Čína (6%), Nizozemsko (5%) a Francie (4%). Největší část importovaného zboží tvoří elektronické zařízení a součástky (16%), odlišné druhy paliv (15%), motorová vozidla (10%), potraviny (10%) a léčiva a farmaceutika (9%).³⁶ Zvláštní postavení v tomto ohledu zaujímá palivové dřevo, těšící se v Irsku poměrně vysoké oblibě, jenž se však musí v drtivé většině případů dovážet ze zahraničí.^{37, 38}

1.2.5 Hospodářské sektory

Použijeme-li dělení sektorů trhu na tři základní složky (primární, sekundární a terciární)³⁹, dospějeme k následujícímu rozdělení irské ekonomiky. Primární sektor, zejména zemědělství (hovězí a skopové maso), dřevařství s produkcí průměrně 3 milionů kubických metrů dřeva za rok a rybolov, zaměstnává 8,6% populace Irské republiky. 15,4% Irů pracuje v sekundárním sektoru (až 60% irského exportu souvisí s chemickým či farmaceutickým průmyslem) a více než tři čtvrtiny občanů Irské republiky působí v oblasti terciárního sektoru, kde hrají prim obchodní služby a pojišťovnictví.⁴⁰

³⁶ Ireland Imports. In: *Trading Economics* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: <http://www.tradingeconomics.com/ireland/imports>

³⁷ Wood Energy. *Agriculture and Food Development Authority* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: http://www.teagasc.ie/forestry/advice/wood_energy.asp

³⁸ Ireland Trade, Ireland Exports, Ireland Imports. *Economy Watch* [online]. 2010 [cit. 2015-02-11].

Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/ireland/export-import.html

³⁹ Sektory trhu. *Management Mania* [online]. 2013 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z:

<https://managementmania.com/cs/sektory-trhu>

⁴⁰ Irsko: Ekonomická charakteristika země. *Business Info* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/irsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18926.html>

1.2.6 Turismus

V roce 2014 navštívilo Irskou republiku 7,604 milionů turistů, což představovalo 8,9% nárůst ve srovnání s rokem 2013.⁴¹ Ostrovní země disponující nespočtem kulturních památek (zejména v Dublinu, Limericku a Corku, ale také na venkově – studánky zasvěcené některému irskému světcovi či dokonce Panně Marii)⁴² láká turisty také svou nádhernou přírodou. Turisté většinou volí rozeklané západní pobřeží se stovkami malých ostrůvků a poloostrovů, hojně navštěvované je však také okolí donegalských jezer na severu ostrova.⁴³

1.3 Geografické aspekty

Ostrovní poloha do značné míry ovlivňovala a stále ovlivňuje dění v Irsku. Důležitou roli sehrál ostrovní charakter při jednotlivých historických událostech, rozhodování se, na kterém místě postavit nové administrativní sídlo či město a v neposlední řadě také při vzniku a následném procesu formování irského politického systému.⁴⁴

1.3.1 Rozloha

Ostrov Irsko se rozprostírá na ploše 84 421 km², z čehož 70 282 km² připadá Irské republice a zbývajících 14 139 km² tvoří území Severního Irska.⁴⁵ V celosvětovém žebříčku řazeném podle rozlohy zaujímá Irská republika 120. místo z 234 států. Jen pro srovnání, Česká republika se se svoji rozlohou 78 867 km² nachází na 116. pozici.⁴⁶

⁴¹ Overseas Visitors to Ireland: January-December 2011-2014. *Fáilte Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research_Insights/3_General_SurveysReports/Overseas-visitors-to-Ireland-January-December-2011-2014.pdf?ext=.pdf

⁴² Sights in Ireland. In: *Lonely Planet* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: <http://www.lonelyplanet.com/ireland/sights>

⁴³ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 132

⁴⁴ Tamtéž, s. 134

⁴⁵ Tamtéž, s. 127

⁴⁶ Countries of the World by Area. In: *Nations Online* [online]. 2015 [cit. 2015-02-20]. Dostupné

z: http://www.nationsonline.org/oneworld/countries_by_area.htm

1.3.2 Poloha

Ostrov Irsko leží v severozápadní Evropě mezi 51,5° až 55,5° severní zeměpisné šířky a 5,5° až 10,5° západní zeměpisné délky. Od Velké Británie jej oddělují vodní masy Severního průlivu, Průlivu svatého Jiřího a Irského moře dosahující průměrné šířky 80 kilometrů s maximální hodnotou 192 kilometrů a minimem 17,6 kilometrů (průliv mezi Ulsterem a Skotskem).⁴⁷ Zatímco jižní pobřeží ostrova omývají vody Keltského moře, západní strana čelí divokým vlnám Atlantického oceánu. S rozlohou 84 421 km² představuje Irsko 3. největší ostrov v Evropě, celosvětově mu poté patří 20. místo.⁴⁸

1.3.3 Horstvo

Až na několik výjimek (jižní pohoří z červeného pískovce či severovýchodní oblast tvořenou převážně čedičem) představuje žula dominantní horninu irských geomorfologických celků. Právě žulovému masivu Macgillycuddy's Reeks dominuje nejvyšší vrchol celého ostrova Carrauntoohill dosahující nadmořské výšky 1038 metrů. Ostrov je geomorfologicky členěn na dva celky. Jedná se o jihozápadní část ostrova nesoucí se ve znamení rozeklaných, hornatých poloostrovů, jejichž skalní stěny bičují vody úzkých a hlubokých zátok (okolí městeček Dingle, Kenmare a Bantry), a oblast vnitrozemí tvořenou rozsáhlou vápencovou nížinou.⁴⁹

1.3.4 Vodstvo

Dnešní hustá síť jezer a řek v Irsku je přirozeným důsledkem dob dávno minulých, kdy jednu pětinu povrchu ostrova pokrývaly bažiny. Ačkoliv z původního rozsahu močálů zbyla sotva jedna osmina, představuje Irská republika nejbažinatější zemi v Evropě.⁵⁰ Řeka Shannon, nejdelší vodní tok (386 km) nejen na ostrově Irsko, ale také na ostrově Velká Británie, protéká hned 17 irskými hrabstvími. V desátém století ji notně ke svým dravým výpadům do vnitrozemí využívaly kmeny Vikingů. Po hladině Barrow, druhé nejdelší řece

⁴⁷ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 127

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ IRELAND'S LOUGHS. *Discovering Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.discoveringireland.com/irelands-loughs/>

(192 km) na ostrově, se zase v minulosti dopravovaly do Dublinu zásoby chmele k výrobě světoznámého černého piva Guinness. Mezi další význačné irské vodní toky lze zařadit řeky: Suir, Blackwater a Nore, z nichž každá dosahuje délky minimálně 140 km.⁵¹

1.3.5 Význačná irská města

Více než čtvrtina obyvatel Irské republiky žije na území hlavního (a největšího) města Dublinu. Irská metropole, založena v době vikingských výpadů, se rozprostírá kolem ústí řeky Liffey a plní roli ekonomického, administrativního a kulturního centra republiky. Z hlavního města Irské republiky pochází hned několik velikánů světové literatury – James Joyce, W. B. Yeats, Jonathan Swift, Oscar Wilde, G. B. Shaw či Samuel Beckett.⁵²

Stejně jako Dublin, tak i Cork, se 119 230 obyvateli⁵³ druhé největší město Irské republiky (a třetí celého ostrova), se rozprostírá po obou březích řeky Lee. Patron města svatý Finbarr založil v sedmém století na místě, kde dnes stojí anglikánská katedrála nesoucího jeho jméno, klášter, jehož prosperita a bohatství však neunikly pozornosti Vikingů. Ti nejprve objekt vydrancovali, aby se po určité době na místo činu vrátili a s původním obyvatelstvem začali obchodovat. Postupem času se obávaní severští bojovníci asimilovali a dali vzniknout městu Corku.

Titul nejstaršího irského města patří Waterfordu nacházejícímu se na jihovýchodním pobřeží ostrova. Obdobně jako u drtivé většiny irských měst, byla raná historie Waterfordu spjata s vikingskými dobyvateli. Přístavní město Limerick zastávalo v průběhu dějin funkci strážní brány, když prostřednictvím systému hradního opevnění kontrolovalo ústí řeky Shannon. Proces poangličtění se z irských velkých měst nejméně podepsal na metropoli historické provincie Connaught – Galwayi.⁵⁴

⁵¹ Ireland's five longest rivers and their mythical legends (PHOTOS). *Irish Central* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/roots/Irelands-five-longest-rivers-and-their-mythic-stories-PHOTOS--.html>

⁵² Cities & Towns in Ireland. In: *Irish Tourism* [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.irishtourism.com/must-see-attractions-in-ireland/cities-towns-in-ireland/1223>

⁵³ IRELAND: Counties, Cities & Major Towns. In: *City Population* [online]. 2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.citypopulation.de/Ireland-Cities.html>

⁵⁴ Cities & Towns in Ireland. In: *Irish Tourism* [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.irishtourism.com/must-see-attractions-in-ireland/cities-towns-in-ireland/1223>

2 Historický vývoj Irska

Znalost stěžejních milníků irské historie umožňuje hlubší vhled do problematiky současného irského politického systému a jeho jednotlivých částí. Druhá kapitola této bakalářské práce si tedy klade za cíl prostřednictvím osmi tematických podkapitol (chronologicky řazených) zdůraznit základní momenty a zlomové události irských dějin počínaje dobou prehistorickou a konče stoletím minulým.

2.1 První obyvatelé

Do hlubokými lesy zarostlého⁵⁵ Irska se první lidé přeplavili přes úzký průliv oddělující území dnešního Skotska a Severního Irska až v sedmém tisíciletí před naším letopočtem. Obživu těchto prvních obyvatel ostrova tvořila ulovená zvěř v kombinaci s lesními plody. Přibližně v třetím tisíciletí před naším letopotem následovala druhá vlna nově příchozích, kteří se již namísto lovu a sběru věnovali zemědělství a chovu zvířat. Zatímco archeologické nálezy v jezeře Gur⁵⁶ nám mohou pomoci porozumět každodennímu životu tehdejších lidí, slavná kamenná hrobka v Newgrange⁵⁷ (hrabství Meath) reflektuje duchovní potřeby a představy pravěké společnosti. Druhé tisíciletí před naším letopočtem se neslo ve znamení železa a procesech s ním spojených (těžba a zpracování). Přibližně o osm století později území ostrova kolonizovala další početná enkláva. Tato skupina se vyznačovala velmi specifickým typem obydlí (tzv. crannógem). Jednalo se o umělý ostrůvek situovaný uprostřed jezera a chráněný ze všech stran dřevěnou palisádou.⁵⁸

2.2 Keltské Irsko

V šestém století před Kristem dorazily do Irska první keltské kmeny. Obávaní válečníci, ale také zruční řemeslníci a úspěšní obchodníci, poměrně brzy vytlačili původní

⁵⁵ ANCIENT PEOPLE: THE PEOPLE. In: *Authentic Ireland Travel* [online]. 2013 [cit. 2015-03-02].

Dostupné z: <http://www.authenticireland.com/ancient-ireland-people/>

⁵⁶ History. In: *Lough Gur* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://loughgur.com/learn-more/history/>

⁵⁷ Newgrange. In: *World Heritage Ireland* [online]. 2010 [cit. 2015-03-02]. Dostupné

z: <http://www.worldheritageireland.ie/bru-na-boinne/built-heritage/newgrange/>

⁵⁸ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 17

skupiny a na téměř tisíciletí se stali neomezenými pány ostrova. Zručnost Keltů se projevila například v laténské kultuře (podle naleziště La Tène ve Švýcarsku), z níž se nám mimo jiné dochovaly válečné polnice, zlaté nákrčníky či zdobené pochvy mečů.⁵⁹ V té době na území ostrova existovalo na 150 drobných království (tuatha) často mezi sebou soupeřících o moc a vliv. Nicméně téměř každý král byl podřízen jinému panovníkovi. Výjimku tvořila pětice tzv. velekrálů vládnoucích jednotlivým historickým provinciím.

2.3 Počátky křesťanství na ostrově a tzv. „Zlatý věk“

Do 5. století našeho letopočtu drtivá většina obyvatel ostrova vyznávala pohanské keltské náboženství. K christianizaci Irska kromě činnosti jednotlivých irských světců v čele se svatým Patrikem přispěly výraznou měrou kláštery, centra vzdělanosti a kultury, a jejich způsob šíření víry – tzv. monasticismus. Irští mniši však Slovo Boží nešířili jen na území ostrova, ale svoji evangelizační činnost vyvíjeli hned v několika dalších západoevropských zemích, v nichž založili celou řadu klášterů, vysokoškolských kolejí a jiných duchovně-kulturních institucí. Období 6. – 9. století, často označované jako Zlatý věk irských dějin, přineslo s sebou kromě šíření křesťanské víry také značný pokrok v oblastech vzdělání (jazykem intelektuálů se stala latina), kultury a umění (právě z této doby pochází značná část umně zdobených liturgických předmětů a manuskriptů).⁶⁰

2.4 Vikingské expanze

Mezi sebou často válčící drobná irská království nedokázala ve své nejednotě a roztříštěnosti čelit dravým vikingským výpadům. Seveřané, jenž před expanzí do Irska obsadili Shetlandské a Orknejské ostrovy⁶¹ nacházející se na sever od Skotska, soustředili svoji pozornost na irské bohaté kláštery, které plenili a v některých případech dokonce i vypalovali. Intenzita a frekvence vikingských výpadů, které vtiskly nesmazatelnou stopu irským dějinám 9. a 10. století, začaly slábnout po klíčové bitvě u Clontarfu (1014 n. l.), ve

⁵⁹ MOODY, Theodore William a Francis Xavier MARTIN. *Dějiny Irska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-151-4 s. 27

⁶⁰ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 21

⁶¹ MOODY, Theodore William a Francis Xavier MARTIN. *Dějiny Irska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-151-4 s. 66

kteřé vikingské vojsko podleho Brianu Borovi, prvnímu irskému králi, jenž dokázal opanovat území celého ostrova. Nicméně Vikingové nevynikali jen v umění válečném. Byli to také výborní obchodníci, zruční řemeslníci⁶² a zakladatelé desítek irských měst včetně Dublinu, Corku, Limericku či Waterfordu.⁶³

2.5 Pod normanským zábořem

Normany si na ostrov pozvali sami Irové. Ambiciózní král Leinsteru Diarmait Mac Murchada ve snaze opanovat území celého Irska naverboval do své armády normanské bojovníky z jižního Walesu, kterým za vojenskou pomoc slíbil podíl na moci. Leinsterský panovník byl ve svém tažení (1167-1169) úspěšný, nicméně v roce 1171 se mu situace vymkla z rukou, normanské jednotky se ujaly vlády a anglický král Jindřich II. připojil nově získané území, jenž zahrnovalo ¾ celého ostrova, k Anglii. Tímto rokem tak začala nová epocha irských dějin, epocha podřízenosti sousední Británii.

Vládu Normanů však uznávala i většina Irů. Po staletích plných válek a mocenských soupeření mezi jednotlivými královstvími si původní obyvatelstvo od Jindřicha II. slibovalo politickou stabilitu a ekonomický rozkvět země. A k obojímu také došlo. Období bojů vystřídala relativně klidná doba a byli to právě Normané, kdo naučili Iry stavět hrady, mlýny a rozumět ochodu.⁶⁴ Největší přínos však spočíval v zavedení administrativního, politického a soudního systému nápadně se podobajícímu tomu anglickému. Normané se v průběhu staletí asimilovali s původním obyvatelstvem a vliv anglických panovníků na život v Irsku postupně slábnul. Před Tudorovským zábořem Irska ovládal anglický monarcha pouze nepatrné území kolem Dublinu – tzv. Koloví.⁶⁵

⁶² Tamtéž

⁶³ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 21

⁶⁴ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 34

⁶⁵ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 22

2.6 Britská kolonie

Tudorovská dynastie se však odmítala smířit se slábnoucím vlivem anglického království na Irsko. Početná a kvalitně vyzbrojená tudorovská armáda v ruku v ruce s novou vlnou anglických kolonistů navrátila Koruně území, jež jednou držel v moci Jindřich II. Angličtí monarchové se snažili irský národ zlomit také prostřednictvím nucené konverze k protestantství. Katolické bohoslužby byly zakázány a Irové museli navštěvovat protestantské obřady.⁶⁶

Vynucovaná víra nicméně zapustila hlubší kořeny jen v Ulsteru, a to zejména díky masivní kolonizaci tohoto území skotskými presbyteriány. Irové se proti novému politickému uspořádání vzbouřili hned několikrát. Za zmínku stojí povstání z let 1641 a 1690. V prvním případě revoluci potlačil Oliver Cromwell, v tom druhém Vilém Oranžský (irští katolíci podpořili v zápase o anglický trůn katolického krále Jakuba II.). Po prohrané bitvě u řeky Boyne ztratili irští katolíci značnou část svých občanských a politických práv a ve vlastní zemi se tak stali druhořadými občany.⁶⁷

2.7 Boj o nezávislost

Značný vliv na formování irských národních hnutí měly dvě stěžejní revoluce 18. století – americká (1775-1783) a Velká francouzská (1789). Úspěch první jmenované vedl Iry k založení vlastního parlamentu v Dublinu, příklad té druhé ke vzniku nadkonfesního hnutí United Irishmen (včele s W. Tonem, N. Tandym a L. E. Fitzgeraldem) usilujícího o nezávislost na Velké Británii. Nicméně potlačení špatně zorganizovaného ozbrojeného povstání z roku 1798, jež vyvolalo výše zmíněná hnutí, vedlo k rozpuštění irského parlamentu v roce 1800. Následující století se neslo ve znamení hned několika irských nacionálních směrů, z nichž však většina nedosáhla svých stanovených cílů. Avšak právě jejich odkaz položil základní kámen pro hnutí budoucí, ve svých snahách již úspěšné.⁶⁸

⁶⁶ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 49

⁶⁷ The Battle of the Boyne. In: *BBC History* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/history/events/battle_of_the_boyne

⁶⁸ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 25

2.8 Novodobé dějiny Irské republiky

V polovině 19. století zasáhl Irsko tzv. „Bramborový hladomor“. Irská populace, z větší části závislá na této plodině, se v pouhých pěti letech (1846-1851) zmenšila o dva miliony.⁶⁹ Za tři hlavní důvody tohoto dramatického úbytku obyvatelstva se považují kromě smrti hladem také nemoci či emigrace do zahraničí, zejména do Spojených států amerických.

Ke konci 19. století poté v Irsku vznikly dvě význačné sportovně-kulturní organizace: Gaelská atletická asociace⁷⁰ zaštiťující tradiční irské sporty a Gaelská liga snažící se o vzkříšení skomírající irské gaelštiny. V roce 1912 dosáhlo prvního velkého úspěchu irské nacionální hnutí usilující o vytvoření samostatného irského parlamentu, tzv. Home Rule. Britská vláda Liberálů s tímto požadavkem souhlasila, čímž vyvolala bouřlivou reakci konzervativních ulsterských protestantů, jenž záhy zformovali paramilitaristickou organizaci Ulsterští dobrovolníci (Ulster Volunteers). Katoličtí republikáni reagovali vytvořením obdobné skupiny, v následujících letech známé jako Irská republikánská armáda (IRA).

Britskou armádou potlačené tzv. Velikonoční povstání z roku 1916 získalo IRA značnou sympatii u irské široké veřejnosti, jež nebyla tak šokovaná výsledkem povstání, jak drastickým způsobem vypořádání se s poraženými rebely (hromadná poprava vůdců Velikonočního povstání). Značný příklon irského elektorátu k radikální nacionální straně Sinn Féin (SF) se projevil již při následujících volbách v roce 1918, kdy toto politické křídlo IRA volby suverénně vyhrálo a v Dublině téhož roku založilo na Spojeném království nezávislý parlament (the Dáil). Britská odezva rozpoutala Irskou válku o nezávislost probíhající v letech 1919-1921.

Hůře vyzbrojená a méně početná IRA (pod vedením Michaela Collinse) vyšla z válečného konfliktu vítězně, a to zejména díky partyzánsky vedenému boji (známým též pod názvem guerilla).⁷⁰ V prosinci 1921 došlo k podpisu mírové smlouvy mezi nově vzniklým Irským svobodným státem (Irish Free State) a Velkou Británií. Pakt garantoval 26

⁶⁹ Irish Potato Famine. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/294137/Irish-Potato-Famine>⁷⁸ History Timeline. In: *Gaelic Athletic Association* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.gaa.ie/about-the-gaa/gaa-history/history-timeline/>

⁷⁰ The Irish War of Independence. In: *Alpha History* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://alphahistory.com/northernireland/irish-war-of-independence/>

(z celkových 32) irským hrabstvím nezávislost na Británii. Šest ulsterských hrabství s převážně protestantským obyvatelstvem zůstalo i nadále součástí Spojeného království. V následujících dvou letech (1922-1923) se zmítal Irský svobodný stát ve víru občanské války mezi stoupenci dohody s Velkou Británií a jejími odpůrci (v čele s Eámonem de Valerou, budoucím dlouholetým prezidentem Irské republiky: 1959-1973).^{71, 72}

Občanská válka si vyžádala na 1500 obětí, včetně celé řady významných osobností podílejících se výraznou měrou na založení svobodného Irska (Michael Collins, Cathal Brugha a jiní).⁷³ Úspěšnější stranou v konfliktu byli stoupenci dohody s Velkou Británií. Irský svobodný stát si musel během svých 25 let existence projít hned několika krizovými údobími, ať se již jednalo o ekonomickou krizi v letech 1932-1938 či Druhou světovou válku, při níž Irsko vyhlásilo neutralitu. Jednotky IRA však pomáhaly nacistickému Německu v boji s britskými oddíly na území Irského ostrova.⁷⁴ V roce 1948 se název státu změnil na Irskou republiku, přičemž došlo k vypovězení posledních smluv, jenž vázaly Irsko ke Spojenému království Velké Británie a Severního Irska. Politicko-historickému vývoji Irské republiky v následujících desetiletích se podrobně věnují zbývající kapitoly této bakalářské práce.⁷⁵

⁷¹ Past Presidents. *Áras an Uachtaráin* [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné

z: <http://www.president.ie/past-presidents/>

⁷² GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 28

⁷³ The Irish Civil War. In: *The Irish Story* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné

z: <http://www.theirishstory.com/2012/07/02/the-irish-civil-war-a-brief-overview/#.VQX-N46G91A>

⁷⁴ Irish Republican Army (IRA). In: *Encyclopedia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2015-03-11]. Dostupné

z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/294148/Irish-Republican-Army-IRA>

⁷⁵ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 33

3 Politický systém Irska a jeho instituce, volební systém

Třetí kapitola této bakalářské práce pojednává nejen o vývoji irského politického systému ve 20. století, ale také o jeho současné podobě a nastavení. Zatímco první podkapitola se zabývá procesem formování systému, druhý oddíl se věnuje podobě státního zřízení a fenoménu dělby moci. V následujících částech kapitoly je pozornost věnována jednotlivým institucím (v závorce za nimi je uveden jejich ekvivalent v irské gaelštině), ať již moci výkonné, zákonodárné či soudní a volebnímu systému Irské republiky.

3.1 Vývoj irského politického systému ve 20. století

Genezi a procesu vývoje irského politického systému do doby vzniku samostatného Irska se věnují předchozí kapitoly. Zvláštní pozornost tak zde bude věnována poslední vývojové etapě systému, při níž klíčovou roli sehrály dva stěžejní dokumenty irského práva – ústava z roku 1937 a Zákon o Irské republice z roku 1948. Rokem 1922 se začíná budovat státní aparát a pozice jednotlivých institucí se stabilizují. V čele Irského svobodného státu, jenž v oné době měl statut britského dominia, se v jeho prvních 15 letech existence vystřídali tři generální guverněři. Na základě výše zmíněné ústavy se Irsko v roce 1938 stává na Velké Británii zcela nezávislým státem (v čele s vlastním prezidentem).⁷⁶ O jedenáct let později (1949) dochází ke změně názvu na Irskou republiku.⁷⁷

3.2 Státní zřízení a rozdělení politické moci

Ústava společně se Zákonem o Irské republice charakterizuje Irskou republiku jako parlamentní demokracii, v jejímž čele stojí státní prezident (Uachtarán na hÉireann). Na moci výkonné se podílí vláda (Rialtas na hÉireann).⁷⁸ Moc zákonodárnou má podle ústavy

⁷⁶ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 130

⁷⁷ Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

⁷⁸ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 40

Parlament (Oireachtas) složený ze dvou komor (Dolní sněmovny – Dáil Éireann a Senátu – Seanad Éireann).⁷⁹ Do Parlamentu se však započítává i státní prezident. Jurisdikci vykonává na exekutivě a legislativě nezávislý hierarchicky řazený systém soudů.⁸⁰

3.3 Vláda (Rialtas na hÉireann)

Podle ústavy má vláda 7-15 členů, z nichž premiér (Taoiseach), jeho zástupce (Tánaiste) a ministr financí musí být členy Dolní sněmovny. Zbývající počet ministrů může náležet buď k dolní komoře, nebo k Senátu, přičemž z horní komory mohou být ve vládě maximálně dva zástupci. Každý člen vlády má zpravidla na starosti jedno ministerstvo, v některých případech však může zodpovídat i za dva rezorty. V současné době existuje v Irské republice 16 ministerstev.⁸¹ Vláda kooperuje s Parlamentem, jenž jí vyslovuje důvěru. V případě, že vláda v Parlamentu nezíská nadpoloviční většinu hlasů, premiér, jehož jmenuje prezident, musí rezignovat na svůj post. Vláda taktéž spolupracuje s vrchním prokurátorem, jehož funkční období se kryje s volebním obdobím členů vlády.⁸²

3.4 Státní prezident (Uachtarán na hÉireann)

Přímá volba prezidenta je zakotvena v irské ústavě. Funkční období trvá sedm let a smí kandidovat každý občan Irské republiky, jenž dosáhl věku 35 let. Prezidentský post lze zastávat maximálně na dobu dvou funkčních období. Mezi pravomoci státního prezidenta patří například: jmenování premiéra a členů vlády (na návrh Dolní sněmovny), svolávání a rozpouštění dolní komory či devadesátidenní lhůta na připomínkování a změnění zákona (z Dolní sněmovny). Zdá-li se hlavě státu, že daný zákon je v rozporu s ústavou má ho právo napadnout u Ústavního soudu. Prvním irským prezidentem se stal v roce 1938 (na jedno funkční období) Douglas Hyde. Po něm následoval zakladatel Sinn Féin Séan Tomás O’Ceallaigh a třetím prezidentem Irska byl zvolen otec jiné významné irské politické strany

⁷⁹ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 130

⁸⁰ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

⁸¹ Government Departments. *Government* [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.gov.ie/tag/departments/>

⁸² GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 40

(Fianna Fáil) a velící důstojník ve Velikonočním povstání Éamon de Valera.⁸³ Od roku 2011 zaujímá tento post Michael Daniel Higgins, jehož do funkce navrhli Labouristé.^{84, 85}

3.5 Dolní sněmovna (Dáil Éireann)

Přestože Dolní sněmovna tvoří jen jednu ze tří složek legislativy v Irské republice, ústava jí dává značně větší zákonodárné pravomoci než Senátu a státnímu prezidentovi. V každodenní politické praxi to znamená, že většina návrhů dolní komory se nakonec stane také platnými zákony. Volby do Dolní sněmovny probíhají minimálně jednou za pět let a aktivní právo volit mají jak irští, tak britští občané Irské republiky (viz příloha č. 4). V současné době dolní komora čítá 166 poslanců volených tzv. systémem jednoho přenosného klasu (viz kapitola 3.9 Volební systém).⁸⁶ Počet poslanců není pevně stanoven, ústava nicméně vymezuje počet obyvatel zastoupených v Dolní sněmovně jedním poslancem. Dolní hranice je stanovena na 20 000 občanech a horní mez na 30 000.⁸⁷

3.6 Senát (Seanad Éireann)

Přestože má Senát ve srovnání s Dolní sněmovnou obecně menší zákonodárnou moc, v některých oblastech to však neplatí. Pouze ze senátního prostředí může vzejít návrh zákona určeného pro omezenou skupinu obyvatelstva. Pokud občasně či občanská sdružení sesbírají dostatečný počet podpisů a tuto petici proti přijetí určitého zákona pošlou prezidentovi republiky, k vypsání celostátního referenda o daném zákonu je zapotřebí jednak souhlas minimálně 1/3 Dolní sněmovny, ale také nadpoloviční většiny Senátu).⁸⁸

⁸³ Past Presidents. *Áras an Uachtaráin* [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné

z: <http://www.president.ie/past-presidents/>

⁸⁴ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 37

⁸⁵ Michael D. Higgins: President of Ireland. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-19].

Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1800139/Michael-D-Higgins>

⁸⁶ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

⁸⁷ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 38

⁸⁸ Tamtéž, s. 39

Na rozdíl od počtu poslanců se počet senátorů nemění. Šedesát členů horní komory je vybíráno třemi následujícími způsoby. Šestici senátorů volí absolventi dvou vysokoškolských institucí (Národní univerzity a Trinity College), jedenáct jich jmenuje premiér „tak, aby zajistili v Senátu vládní většinu“⁸⁹ a téměř tři čtvrtiny z celkového počtu senátorů (43) nepřímo volí občané prostřednictvím volitelů, kteří však v drtivé většině případů jsou členy jedné ze tří nejsilnějších irských politických stran – Fine Gael, Fianna Fáil a Labouristické strany. „*Složení Senátu tak vyjadřuje spíše zájmy politické, než zájmy korporativní.*“⁹⁰ 43 občanů volených senátorů je rozděleno do pěti tzv. panelů (podle jejich odbornosti a profesního zaměření) – Zemědělství, Kultura a vzdělání, Průmysl a obchod, Pracovní sféra a Veřejná a správa.⁹¹

3.7 Místní samospráva

Tři miliardy eur (5% HDP Irské republiky) vyhrazuje každoročně irská vláda aparátu místní samosprávy, který tvoří celkem 114 místních úřadů či rad (z toho 5 velkoměstských, 5 okrskových, 29 hrabských a 75 městských).⁹² Na efektivní kooperaci všech 114 jednotek dohlíží osm regionálních shromáždění. Volby do místní samosprávy probíhají jednou za pět let v květnu, nebo v červnu.

Jednotlivé místní úřady jsou financovány jednak z vládních prostředků, jednak z vlastních příjmů. Členové místní rady (na rozdíl od poslanců, senátorů a prezidenta) nemusí mít irské občanství. Systém samosprávy se výrazně podílí na zajištění, správě a financování nejrůznějších služeb pro občany – svoz komunálního odpadu, provoz místních knihoven, oprava veřejných komunikací či územní plánování.^{93, 94}

⁸⁹ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5 s. 142

⁹⁰ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.89 s. 142

⁹¹ Tamtéž

⁹² Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

⁹³ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 51

⁹⁴ Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

3.8 Soudní systém a hierarchie soudních institucí

Stěžejní dokument irské jurisdikce tvoří ústava z roku 1937, s níž musí být všechny zákony v souladu. Sekundární zdroj poté představuje (stejně jako v sousední Velké Británii) zvykové právo. Ústava, jež mimo jiné definuje jednotlivá lidská práva, určuje strukturu irského soudnictví a vymezuje pravomoci jeho jednotlivých složek. Vychází z ní také povinnosti a práva prezidenta, vlády a obou komor Parlamentu.

Nejnižší instancí soudního systému je okresní soud (District Court) mající na starost „méně závažné občanskoprávní případy“⁹⁵ a delikty řešitelné ve zkráceném soudním řízení. Nad okresním soudem stojí soud obvodní (Circuit Court) zabývající se již většími kauzami a kriminálními případy. Vprostřed irské hierarchie soudů se nalézá Vrchní soud (High Court) úzce spolupracující s Centrálním kriminálním soudem (Central Criminal Court) či ve výjimečných případech se Speciálním kriminálním soudem (Special Criminal Court). Druhou nejvyšší instancí irského soudního systému představuje Odvolací soud (Court of Appeal), k němuž míří odvolání jak od Vrchního soudu, tak Centrálního kriminálního soudu. V čele hierarchie stojí Ústavní soud (Supreme Court)⁹⁶ řešící ústavnost jednotlivých zákonů a vyhlášek. Irská justice vychází z tzv. amerického modelu rozptýleného soudnictví, jehož je v Evropě kromě Irské republiky užíváno také v Dánsku, Norsku a Švédsku.^{97, 98}

⁹⁵ Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

⁹⁶ *Courts Service Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.courts.ie/Courts.ie/Library3.nsf/0/36C77B40A61FCB6C802577230041B064?OpenDocument>

⁹⁷ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5. 89 s. 151

⁹⁸ Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

3.9 Volební systém

Podoba a průběh voleb do jednotlivých institucí se v Irské republice liší. Tato podkapitola bakalářské práce pojednává o volebním systému do zbývajících dvou složek Oireachtatu (senátní volební systém byl již popsán v podkapitole 3.6 Senát). Prezidenta Irské republiky volí prostřednictvím přímé volby občané,⁹⁹ jenž v případě více než jednoho kandidáta na prezidentský post seřadí jednotlivé adepty dle svých preferencí a to tím, že k danému jménu napíší římskou číslici (číslo jedna pro nejpreferovanějšího kandidáta...). Pokud některý z kandidujících dosáhne primární volby u nadpoloviční většiny všech voličů, stane se prezidentem. V opačném případě se vyřadí kandidát s nejmenším počtem primárních hlasů. Ty případnou kandidujícímu, u jejichž jmen byla na hlasovacím lístku vypadnuvšího adepta napsána dvojka. Schéma je označováno jako tzv. „systém jednoho přenosného hlasu.“¹⁰⁰

Přestože se mohou volební systémy do Dolní sněmovny a na post prezidenta jevit jako totožné (zejména díky aplikaci systému jednoho přenosného hlasu v obou případech), není tomu tak. V případě voleb do dolní komory je území Irské republiky rozděleno do 43 volebních okrsků. Z každého z nich bude zvoleno 3-5 nových poslanců (záleží na velikosti populace daného volebního okrsku). Voliči stejně jako u prezidentských voleb seřadí jednotlivé kandidáty podle svých preferencí. Nicméně přebývající hlasy (nad určitou hodnotou, jež danému jedinci zaručuje zvolení) úspěšných kandidátů jsou přerozděleny kandidujícímu, jenž představovali sekundární volbu daného hlasujícího.¹⁰¹ Volební systém má za cíl „*spojovat vysokou míru personalizace s poměrným zastoupením.*“¹⁰²

⁹⁹ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 37

¹⁰⁰ How The President is Elected. *Environment, Community and Local Government* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.environ.ie/en/LocalGovernment/Voting/PublicationsDocuments/FileDownload,1866.en.pdf>

¹⁰¹ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 41

¹⁰² HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.89 s. 176

4 Stranický systém

Ústava a Zákon o Irské republice (z roku 1937, respektive 1948) výrazně ovlivňují podobu irského stranického systému, když jej definují jako pluralitní politický systém umožňující (díky svým jasně stanoveným pravidlům a případným sankcím) svobodnou soutěž mezi jednotlivými politickými subjekty.¹⁰³ První část této kapitoly se věnuje podobě a historickému vývoji irského stranického systému, zatímco v druhé části je pozornost zaměřena na konkrétní politické strany a hnutí.

4.1 Vznik a vývoj stranického systému

Kořeny současného politického uspořádání Irské republiky sahají do roku 1922, doby vzniku samostatného Svobodného irského státu a jeho zákonodárných institucí (Dolní sněmovny a Senátu). V téže době na území nového státu již existovaly tři relevantní politické strany: Sinn Féin (SF, založena v roce 1905 Arthurem Griffithem), Labouristická strana (LP) a Cumann na nGaedheal, hnutí, jenž o deset let později položilo základy straně Fine Gael (FG). SF hrálo klíčovou roli při založení revolučního Dáilu a posléze i při formování Svobodného irského státu.^{104, 105}

V postavení nejsilnější irské strany jej v roce 1923 vystřídal již výše zmíněný subjekt Cumann na nGaedheal (Strana Irů), jenž ovládnul irskou politickou scénu na 9 let a v posledních dvou vítězných volbách (obě proběhly v roce 1927) dokázal porazit jen rok existující stranu Fianna Fáil (FF). Následující volby v roce 1932 již FF vyhrála (se ziskem 44,5% všech hlasů) a započala tak téměř 80 letou éru své dominance na irské politické scéně. Vymjeme-li z toho období léta 1932, 1933, 1944 a 1987, platilo při všech dvaceti volbách do Dolní sněmovny následující pořadí: první FF, druhá FG a třetí LP. Posledně jmenovaná strana se stala pomyslným jazýčkem na vahách a její úspěch (případně neúspěch) určoval,

¹⁰³ Fianna Fáil and Irish Party Competition. In: *The University of British Columbia: Department of Political Science* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://www.politics.ubc.ca/fileadmin/user_upload/poli_sci/Faculty/carty/HIV_07_Ch_13_proof.pdf

¹⁰⁴ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 28

¹⁰⁵ Sinn Féin. In: *Encyclopedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/546134/Sinn-Fein>

zda bude FF vládnout sama, nebo FG a LP vytvoří vládní koalici.¹⁰⁶ Z tohoto důvodu můžeme toto dlouhé období irského stranictví označit jako tzv. systém dvou a půl strany.¹⁰⁷

4.2 Současné nastavení stranického systému

K zásadnímu zlomu v nastavení irského politického systému došlo při volbách do Dolní sněmovny a Senátu v roce 2011, které skončily naprostým debaklem pro FF, dosavadního suveréna irské politické scény. V Senátu ztratila vládnoucí strana přesně polovinu svých křesel, když počet senátorů za FF klesl z 28 na 14, a v Dolní sněmovně zaznamenala FF vůbec nejhorší výsledek dvaceti křesel ve své historii (viz přílohy č. 6 a 7). V souvislosti s výrazným oslabením FF a posílením jak FG, LP, ale také i nacionálně orientované SF, lze současný irský stranický systém označit za systém omezeného pluralismu vyznačujícího se počtem 3-5 relevantních stran a hnutí podílejících se na vrcholné politice daného státu.¹⁰⁸

4.3 Role tradičních irských politických stran v Senátu

Při pohledu na tabulku č. 7 si můžeme všimnout postupného úbytku bezpartijních senátorů. Zatímco od vzniku Senátu v roce 1922 do poloviny 50. let 20. století tvořili senátoři bez politické příslušnosti většinu horní komory, jejich počet se pohyboval v rozmezí 38-56 senátorů, v posledních 40 letech nedosáhli bezpartijní senátoři ani v jednom případě jedné čtvrtiny všech členů horní komory. Obdobný proces zestraničtění však nepotkal Dolní sněmovnu (viz příloha č. 6).

¹⁰⁶ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹⁰⁷ Systém dvou a půl strany. In: *Institut politického marketingu* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/slovník/system-dvou-a-pul-strany>

¹⁰⁸ SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 8073250624.

4.4 Fianna Fáil

Historicky nejúspěšnější irská politická strana Fianna Fáil byla založena v roce 1926 jejím pozdějším dlouholetým předsedou (1926-1959) Éamonem de Valerou. Mezi hlavní programové priority strany patří: podpora irské kultury, gaelského jazyka a folklóru, posílení irské suverenity a zachování nezávislosti, snížení nezaměstnanosti a investice do sociální péče pro všechny vrstvy irského obyvatelstva.¹⁰⁹ FF se výraznou měrou podílela na ustálení irských politických poměrů po založení Irského svobodného státu, sepsání ústavy v roce 1937 a zachování neutrality během Druhé světové války. Za úspěch strany je považován také vstup Irské republiky do Evropské unie v roce 1973.¹¹⁰ FF dosud nikdy nevytvořila vládní koalici s FG. Jednou vládla společně s LP (koalice se po dvou letech rozpadla a byla nahrazena vládou ve složení FG, LP a Democratic Left – DL), dvakrát s liberální stranou Progressive Democrats (PD) a hned patnáctkrát sama.¹¹¹ Stranou, jež je v Evropském parlamentu součástí Aliance liberálů a demokratů pro Evropu, prošla celá řada významných irských politiků (Éamon de Valera, prezident Irské republiky v letech 1959-1973, senátoři Donie Cassidy, Brendan Daly, Michael O’Kennedy či poslanci Bertie Ahern, Dermot Ahern a Pat Gallagher).^{112, 113}

¹⁰⁹ Constitution of Fianna Fáil. *Fianna Fáil: The Republican Party* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.fiannafail.ie/content/pages/5097/>

¹¹⁰ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 42

¹¹¹ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹¹² Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

¹¹³ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

4.5 Fine Gael

Centristická FG představuje hlavní opoziční stranu FF. Strana vznikla v roce 1933 sloučením tři politických subjektů: Strany Irů, vládnoucí v letech 1923-1932, Centristické strany, známé též pod dřívějším názvem Rolnické strany, a Národní gardy, jejíž členové si vysloužili přívzisko Modré košile. Jejím zakladatelem a prvním předsedou se stal William Thomas Cosgrave, prezident Irského svobodného státu v letech 1923-1932.¹¹⁴ FG se podílela celkově na sedmi vládách (včetně té současné), ve všech případech vytvořila koalici buď se samotnou LP, anebo s LP a menšími politickými subjekty (Demokratickou levicí, Národními labouristy či Clann na Talmhan - Národní zemědělskou stranou). O tom, zda se bude FG podílet na vládě rozhoduje volební zisk jednak jejího partnera LP, jednak dlouhodobě nejsilnější irské politické strany Fianna Fáil.¹¹⁵

FG usiluje o vytvoření rovnocenných podmínek a příležitostí (ve vzdělání, v zaměstnání či na trhu práce), vytvoření dostatečné kvality a kvantity pracovních míst, posílení bezpečnostních složek či zvýšenou ochranu civilního obyvatelstva.¹¹⁶ Jednou z priorit strany je také uzdravení společných vztahů se Severním Irskem a jeho obyvatelstvem. Europoslanci FG patří do Evropské lidové strany (EPP), v současné době nejpočetnější strany v Evropském parlamentu.¹¹⁷ Personálně disponuje strana také známými jmény (za senátory: Phil Hogan, Charles McDonald či Thomas Fitzpatrick a za členy Dolní sněmovny: Jimmy Deenihan, syn prvního prezidenta Liam Cosgrave či John Aloysius Costello).^{118, 119}

¹¹⁴ *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné

z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/207255/Fine-Gael#ref711081>

¹¹⁵ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné

z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹¹⁶ *Fine Gael* [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.finegael.ie/your-fine-gael/values/>

¹¹⁷ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 43

¹¹⁸ Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

¹¹⁹ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

4.6 Labouristická strana (Páirtí an Lucht Oibre)

V roce 1912 byla v městečku Clonmel v hrabství Tipperary založena levicově orientovaná Labouristická strana (Labour Party, LP). Zakladatelé strany James Connolly, James Larkin a William O'Brien zdůrazňovali potřebu politické reprezentace zaměstnaneckých oborů a unií, které nebyly dostatečně silné, aby prosadily zájmy svých zaměstnanců na politickém poli.¹²⁰ LP se vypracovala v třetí nejsilnější irskou politickou stranu, jejíž volební výsledky se v průběhu 20. století pohybovaly v značně širokém rozmezí (od 5 do 20%). Labouristé se poprvé podíleli na vládě v roce 1948, kdy byli součástí velké koalice pěti stran. V posledních volbách do Dolní sněmovny v roce 2011 získala strana 37 mandátů, největší počet křesel ve své více než stoleté historii, a v současné době tvoří společně s FG vládní koalici.¹²¹

Stranický program LP je postaven na boji za vybudování spravedlivého, sociálnědemokratického Irska s akcentem na rovnost všech občanů před zákonem a na trhu práce. Strana se speciálně zaměřuje na staré lidi a nezaměstnané, kterým se snaží pomáhat prostřednictvím sítě sociální podpory.¹²² LP je členem Socialistické internacionály (SI) sdružující sociálnědemokratické a labouristické strany napříč čtyřmi kontinenty a Strany evropských socialistů v Evropském parlamentu.¹²³ Kromě výše zmíněných zakladatelů strany patří mezi nejznámější politiky spjaté s LP například senátoři Thomas Johnson, Michael Ferris a Ruairí Quinn či poslanci Brendan Corish, James Everett a Eamon Gilmore.^{124, 125}

¹²⁰ Labour's proud history. *Labour* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.labour.ie/party/history/>

¹²¹ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹²² Our ideas & policies. *Labour* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.labour.ie/policy/>

¹²³ Labour's proud history. *Labour* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.labour.ie/party/history/>

¹²⁴ Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

¹²⁵ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

4.7 Sinn Féin

Sinn Féin, nejstarší irská politická strana, vznikla sice již v roce 1905, významnější roli na politickém poli však začala hrát až o 11 let později při tzv. Velikonočním povstání. Od této události zaštiťovala SF zájmy irských nacionalistů usilujících o jednotnou republiku, jež by zahrnovala všech 32 ostrovních hrabství. Nicméně výsledkem dvou stěžejních irských konfliktů 20. století, války za nezávislost a občanské války mezi zastánci dohody se Spojeným královstvím a jejími odpůrci, bylo vytvoření Irského svobodného státu se statutem britského dominia. Po roztržce ve straně, jež s drtivým náskokem vyhrála první dvě volby do Dolní sněmovny (v roce 1918 SF získala 75 křesel z celkových 105, o tři roky později dokonce 124 mandátů ze 128), rezignoval v roce 1926 její dlouholetý předseda Éamon de Valera, SF opustil a v témže roce založil konkurenční politický subjekt Fianna Fáil.¹²⁶ O rok později nacionalisté v parlamentních volbách naprosto propadli, obdrželi pouze 2,7% hlasů a na třicet let de facto z politické scény Irského svobodného státu (a posléze i Irské republiky) zmizeli.

V souvislosti se sektářskými nepokoji v Severním Irsku došlo v SF (stejně jako v IRA) k rozštěpení strany na dva subjekty - oficiální SF (později známou jako Dělnickou stranu – Workers' Party) zdůrazňující mírové řešení konfliktu a provizorní SF považující násilí (včetně terorismu) za ospravedlnitelný nástroj k dosažení politických cílů strany. Na počátku 80. letech 20. století začala SF odpouštět od své dřívější útočné rétoriky. Strana počala přijímat principy pluralitní parlamentní demokracie a významně se podílela na tzv. Belfastské dohodě, která zajistila severoirským katolíkům mimo jiné podíl na správě své vlastní země.

Za posledních dvacet let volební preference SF prudce vzrostly (zatímco při volbách do Dolní sněmovny v roce 1992 strana nezískala ani jedno křeslo, z voleb do stejného legislativního orgánu v roce 2011 vyšla SF se 14 křesly jako čtvrtá nejsilnější irská politická strana).¹²⁷ Stěžejní cíl strany tkví ve sjednoceném demokraticko-socialistickém Irsku, jenž bude zahrnovat také šest hrabství Ulsteru dnes patřící Velké Británii. Strana podporuje ekonomickou obnovu irského zemědělství, bojuje za práva žen a vězňů či usiluje o zavedení

¹²⁶ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹²⁷ General Election of Friday 25 February 2011. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://electionsireland.org/results/general/31dail.cfm>

opatření vedoucí k ochraně životního prostředí.¹²⁸ Strana má zastoupení ve všech dvaceti šesti hrabstvích Irské republiky. V Severním Irsku zastává SF pozici druhé nejsilnější strany (po Demokratické unionistické straně).^{129, 130}

4.8 Strana zelených (Comhaontas Glas)

Podpora ekologického zemědělství, rozšíření sítě cyklostezek, reforma irského soudnictví, uvážlivé a šetrné využívání nerostných zdrojů nejen na ostrově, ale také v moři či bezbariérový edukační systém.¹³¹ To jsou některé z cílů, kterých chce dosáhnout irská Strana zelených. Ve srovnání s tradičními stranami (FF, FG, LP či SF) se jedná o mladý politický subjekt. Strana vznikla sloučením několika protestních a sociálních hnutí v roce 1982.¹³² Nicméně již o 7 let později zasedl v Dolní sněmovně první poslanec za Stranu zelených Roger Garland.¹³³ V roce 2002 získala Strana zelených v Dolní sněmovně již šest křesel. Stejnýho výsledku dosáhla také při parlamentních volbách v roce 2007, doposud nejúspěšnějším roce strany.¹³⁴ Kromě šesti poslanců získala Strana zelených v témže roce také svá první tři křesla v Senátu. V posledních volbách do Senátu a Dolní sněmovny v roce 2011 však strana nezískala ani v jednom případě jediný mandát. Se stejným výsledkem pro Stranu zelených dopadly také poslední volby do Evropského parlamentu v roce 2014, kde se zeleným nepodařilo obhájit jedině křeslo, jež v předchozím volebním období získali.¹³⁵

¹²⁸ Policies. *Sinn Féin* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/policies>

¹²⁹ Sinn Féin. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/546134/Sinn-Fein/215121/Policy-and-structure>

¹³⁰ *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/>

¹³¹ Policies. *Green Party* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <https://greenparty.ie/policies/>

¹³² GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 45

¹³³ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

¹³⁴ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹³⁵ *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/index.cfm>

4.9 Zaniklé relevantní politické strany a hnutí

Část irských politických stran, jež během své existence výrazněji ovlivnily domácí politickou scénu, se již rozpadla. Nicméně na program některých z nich navazují subjekty dodnes fungující (například FG odkazující se na tradici Strany Irů). Stejně jako v Československé republice, tak i na území Irského svobodného státu (později Irské republiky) působily strany hlásící se k principům agrarismu. Ve dvacátých létech 20. století zájmy zemědělců hájila Rolnická strana (Farmers' Party). Odklon drobných zemědělců a rolníků k nově založené FF se projevil v dramatickém poklesu volebních preferencí Rolnické strany na začátku třicátých let a v následném rozpadu strany. S první irskou agrární stranou byli spjati poslanci Daniel Vaughan, Michael Doyle či Joseph O'Donovan a senátoři Richard Wilson a zejména Patrick Baxter, jenž zastával funkci irského senátora devět volebních období.^{136, 137}

Druhou významnou irskou agrární stranou byly Děti země (Clann na Talmhan), kteří ve volbách do Dolní sněmovny v roce 1943 získali 13 křesel. Jednalo se ovšem o historické maximum strany. V následujících letech Děti země postupně ztrácely důvěru voličů a rozepře uvnitř strany v ruku v ruce se stále horšími volebními výsledky stranu nakonec rozložily.^{138, 139}

Progresivní demokraté, liberální strana podporující evropskou integraci (zejména ve finanční oblasti) a podporující volný trh, se během své dvaceti čtyř leté existence podíleli hned na třech vládách (vždy v koalici se značně silnější FF).¹⁴⁰ Nejlepšího výsledku dosáhla

¹³⁶ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

¹³⁷ Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

¹³⁸ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹³⁹ Clann na Talmhan: Ireland's last farmers' party. *History Ireland* [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.historyireland.com/20th-century-contemporary-history/clann-na-talmhan-irelands-last-farmers-party/>

¹⁴⁰ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 45

strana při svých prvních volbách do Dolní sněmovny, kde Progresivní demokraté získali hned 14 křesel. Naopak v roce 2007 získala strana pouze dva mandáty a o dva roky později se rozpadla.¹⁴¹

Strana Irů (Cumann na nGaedheal) dominovala irské politické scéně v letech 1923-1932, kdy byla vystřídána FF. Středopravicovou konzervativní stranu založil William Thomas Cosgrave, jenž v období vlády jeho strany zastával post premiéra. Reakcí na porážku strany ve volbách do Dolní sněmovny v letech 1932 a 1933 bylo sloučení subjektu s Farmářskou stranou a Národní gardou, jež vedlo k vytvoření nové strany Fine Gael.

Mezi zaniklé irské relevantní politické subjekty patří také například republikánská strana Clann na Poblachta (Děti republiky), jež v 1948-1951 byla součástí vládní koalice pěti stran. Pouhých sedm let existovala strana nesoucí název Demokratická levice (DL). Za tuto krátkou dobu však DL dvakrát uspěla ve volbách do Dolní sněmovny (v obou případech získala po čtyřech mandátech) a v letech 1994 až 1997 se společně s Labouristy a FG podílela na vládě.^{142, 143}

4.10 Současné minoritní politické strany a hnutí

Kromě trojice dlouhodobě úspěšných stran (FF, FG a Labouristů), posilující SF a naopak oslabující Strany zelených existuje v Irsku (k 9. únoru 2015) dalších 14 politických stran a hnutí. Od výše zmíněných pěti stran se tyto subjekty liší užší členskou základnou, méně propracovanou stranickou strukturou, menším rozpočtem a zejména tím, že pouze v ojedinělých případech se podaří některé ze stran sestavit své kandidáty do všech volebních okrsků.^{144, 145}

¹⁴¹ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹⁴² Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

¹⁴³ GOVERNMENT OF IRELAND. Facts about Ireland. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0-906404-23-1 s. 44

¹⁴⁴ GALLAGHER, Michael. *Political parties in the Republic of Ireland*. Manchester: Manchester University Press, 1985. ISBN 0-7190-1742-4.

¹⁴⁵ Register of Political Parties. OFFICE OF THE HOUSE OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/parliament/about/publications/registerofpoliticalparties/>

O obnovení politického řádu a posílení přímé demokracie usiluje parlamentní hnutí zvané Obnova Irska (Renua Ireland), jež vzniklo na počátku roku 2015 a v současné době disponuje třemi mandáty. V Dolní sněmovně také zasedají dva poslanci Socialistické strany a po jednom poslanci z dalších třech levicových subjektů (People Before Profit Alliance, Anti-Austerity Alliance a Workers and Unemployed Action Group).¹⁴⁶

¹⁴⁶ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

5 Současná situace, členství v EU, volební výsledky

Pátá kapitola bakalářské práce se mimo jiné věnuje aktuálnímu složení obou komor Parlamentu Irské republiky. Od roku 2011, kdy se poslední volby do obou zákonodárných institucí konaly, došlo jak v Dolní komoře, tak i v Senátu k několika změnám (ať se již jednalo o vytvoření nového politického hnutí Obnova Irska či o změnu počtu poslanců některých stran). Z těchto důvodů budu vycházet ze složení dolní komory platné ke konci března roku 2015. Kapitola se zabývá také ústředními postavami politické reprezentace Irské republiky po volbách v roce 2011. Druhá podkapitola této kapitoly se zabývá členstvím Irské republiky v mezinárodních organizacích s důrazem na irskou participaci v Evropské unii (EU). V závěrečné části kapitoly budou analyzovány nejen výsledky jednotlivých voleb do Dolní sněmovny a Senátu, ke kterým došlo v průběhu 21. století, ale pozornost bude zaměřena také na stěžejní irská referenda.

5.1 Složení Dolní sněmovny v roce 2011

Počet členů Dolní sněmovny se v průběhu 20. století několikrát změnil (viz příloha č. 6). Nicméně od roku 1981 se počet poslanců ustálil na čísle 166. Vládní koalici tvoří FG s 69 křesly a Labouristé s 34 poslanci. Třetí nejsilnější strana FF disponuje dvaceti mandáty, nacionální SF čtrnácti a nově vzniklé hnutí Renua Ireland tři.¹⁴⁷ Socialistická strana má v Dolní sněmovně dva své poslance a tři levicové strany či hnutí (People Before Profit Alliance, Anti-Austerity Alliance a Workers and Unemployed Action Group) mají shodně po jednom mandátu.¹⁴⁸ Jedno křeslo zatím zůstává neobsazené a dvacet členů dolní komory je bez politické příslušnosti.¹⁴⁹

¹⁴⁷ Here's everything we know about Renua Ireland (and its policies). *TheJournal.ie* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/renua-ireland-policies-1990467-Mar2015/>

¹⁴⁸ Renua and Renewed. *Irish Elections: Geography, Facts and Analyses* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://adriankavanaghelections.org/2015/03/13/renua-and-renewed-better-news-for-government-parties-constituency-level-analysis-of-the-paddy-power-red-c-opinion-poll-13th-march-2015/>

¹⁴⁹ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

5.2 Složení Senátu v roce 2011

Na rozdíl od Dolní sněmovny se počet členů Senátu od roku 1922 nikterak nezměnil (viz příloha č. 7). Horní komoru tak tvoří 60 senátorů, jejichž způsob volby byl popsán v kapitole 3.6 Senát. Také v horní komoře došlo od posledních voleb v roce 2011 k několika změnám. Všechny tři nejsilnější strany FG, FF a LP přišly o jednoho senátora, naopak nově vzniklé hnutí Renua Ireland získalo své první dvě senátorská křesla a skupina nezávislých senátorů se o jednoho člena rozrostla.¹⁵⁰ Nejsilnější stranou v Senátu však i nadále zůstává s 19 senátory FG. Následuje jej FF s 13 křesly, LP s 11 mandáty a třináctičlenná skupina senátorů bez politické příslušnosti.¹⁵¹ Tři senátory má v horní komoře také SF a dvě křesla připadají hnutí Renua Ireland.¹⁵²

5.3 Osobnost prezidenta M. D. Higginse

V pořadí devátým prezidentem samostatného Irska se stal 11. listopadu 2011 Michael Daniel Higgins kandidující za Labouristy. V prezidentských volbách získal 39,57% hlasů irských voličů a nechal za sebou čtveřici nezávislých kandidátů (druhý skončil bezpartijní Seán Gallagher, jenž obdržel 28,50% hlasů), Martina McGuinness z SF a Gay Mitchella z FG.¹⁵³ Před prezidentským úřadem zastával M. D. Higgins 25 let post poslance Dolní sněmovny a 9 let byl také senátorem. V obou případech to bylo za LP.¹⁵⁴ Kromě politické činnosti se M. D. Higgins věnuje psaní básní, sbírky *Zrada*, *Rok ohně* či *Suchý rok*, a kritických esejí (*Znovuobnovení republiky*), zajímá se o irské komunity v zahraničí, podporuje irskou gaelštinu (zasadil se o celoírské vysílání v gaelském jazyce), irskou

¹⁵⁰ Here's everything we know about Renua Ireland (and its policies). *TheJournal.ie* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/renua-ireland-policies-1990467-Mar2015/>

¹⁵¹ Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=13737>

¹⁵² Renua and Renewed. *Irish Elections: Geography, Facts and Analyses* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://adriankavanaghelections.org/2015/03/13/renua-and-renewed-better-news-for-government-parties-constituency-level-analysis-of-the-paddy-power-red-c-opinion-poll-13th-march-2015/>

¹⁵³ *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/result.cfm?election=2011P&cons=194>

¹⁵⁴ Michael D. Higgins - Biography. *President of Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.president.ie/en/the-president/michael-d-higgins>

kinematografii (obnovil Irish Film Board, národní filmařskou společnost) a jako vůbec první irský prezident navštívil Velkou Británii.^{155, 156}

5.4 Personální obsazení irské vlády k březnu 2015

Současná vláda Irské republiky čítá 15 členů (10 za FG a 5 za LP). V čele stojí premiér (Taoiseach) Enda Kenny, jemuž se vůbec jako prvnímu předsedovi FG podařilo vyhrát volby do Dolní sněmovny (se ziskem 76 křesel, největšího počtu mandátů v historii strany). Kenny vede FG od roku 2002, kdy ve vedení strany vystřídal Michaela Noonana, současného ministra financí. Noonan rezignoval na funkci předsedy těsně po oznámení konečných výsledků voleb do Dolní sněmovny, které v porovnání s volbami v roce 1997 znamenaly pro FG ztrátu 24 mandátů (viz příloha č. 6).¹⁵⁷ Kenny se aktivně podílí na obnově irské gaelštiny, kterou sám plynule ovládá, zasazuje se o zachování místních tradic, zvyků a podporuje rozvoj tradičních gaelských sportů (hurling či gaelský fotbal).¹⁵⁸

V roce 2014 vystřídala Joan Burton Eamona Gilmora nejen na pozici vicepremiéra, ale také ve vedení LP.¹⁵⁹ Kromě Joan Burton působí v současné irské vládě čtveřice dalších labouristických poslanců či senátorů. Ministerstvo školství má na starosti Jan O'Sullivan, post ministra životního prostředí zastává Allan Kelly, Ministerstvo komunikací, energie a přírodních zdrojů řídí Alex White, Ministerstvo sociální ochrany vede již výše zmíněná vicepremiérka Joan Burton a Ministerstvo výdajů a reforem spravuje Brendan Howlin.¹⁶⁰

¹⁵⁵ Irský prezident na historické návštěvě Británie, zapomenout prý nelze. *Česká televize* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/269052-irsky-prezident-na-historicke-navsteve-britanie-zapomenout-pry-nelze/38>

¹⁵⁶ Michael D. Higgins - Biography. *President of Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.president.ie/en/the-president/michael-d-higgins>

¹⁵⁷ Biography of the Taoiseach, Mr. Enda Kenny, T.D. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Taoiseach_and_Government/About_the_Taoiseach/

¹⁵⁸ Noonan resigns as Fine Gael leader. *RTE News* [online]. 2002 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.rte.ie/news/2002/0518/25897-finegae/>

¹⁵⁹ Joan Burton becomes new leader of Irish Labour Party. *BBC* [online]. 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-28168627>

¹⁶⁰ List of Ministers and Ministers of State. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Taoiseach_and_Government/List_of_Ministers_Ministers_of_State/

FG, silnější strana ve vládnoucí koalici, má na starosti (mimo post premiéra) deset ministerstev: Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu – Charles Flanagan, Ministerstvo zemědělství, potravin a námořní dopravy – Simon Coveney, Ministerstvo kultury, dědictví a Gaeltachtu – Heather Humphreys, Ministerstvo mládeže – James Reilly, Ministerstvo financí – Michael Noonan, Ministerstvo zdravotnictví – Leo Varadkar, Ministerstvo práce, podnikání a inovací – Richard Bruton, Ministerstvo obrany – Simon Coveney, Ministerstvo dopravy, turismu a sportu – Paschal Donohoe a Ministerstvo spravedlnosti a rovnosti – Frances Fitzgerald.¹⁶¹

5.5 Členství v mezinárodních organizacích

Ústava z roku 1937 podporuje zahraniční politiku Irské republiky zdůrazňující důležitost mezistátní spolupráce založenou na respektování mezinárodního právního řádu. Irská republika má své zastoupení v 66 mezinárodních organizacích (k 23. srpnu 2014).¹⁶² V roce 1955 se Irská republika stala členem Organizace spojených národů (OSN), v níž doposud třikrát působila v Radě bezpečnosti jako volený nestálý člen v letech 1962, 1981-1982 a 2001-2002.¹⁶³ Kromě OSN a organizací s ní spjatých – UNESCO, FAO, ICAO, ITU či WMO se irští zástupci podílí na chodu: Světové zdravotnické organizace WHO, Světové obchodní organizace WTO, Evropské hospodářské a měnové unie EMU, Mezinárodní finanční korporace IFC, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj OECD a mnoha dalších.¹⁶⁴

¹⁶¹ List of Ministers and Ministers of State. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-01]. Dostupné

z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Taoiseach_and_Government/List_of_Ministers_Ministers_of_State/

¹⁶² Ireland International organization participation. *IndexMundi* [online]. 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://www.indexmundi.com/ireland/international_organization_participation.html

¹⁶³ Countries Elected Members of the Security Council. *United Nations: Security Council* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/members/elected.asp>

¹⁶⁴ Ireland In The World - International Relations. *Ireland: Free Information About Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.ireland-information.com/reference/internat.html>

5.6 Evropská unie

Irská republika se poprvé o členství v Evropském hospodářském společenství EHS, jež bylo součástí Evropských společenství ES, ucházela v roce 1961. Žádost malé ostrovní země, která v té době zápasila s vysokou nezaměstnaností, emigrací a chudobou, byla však po několika týdnech jednání zamítnuta. Kritika šestice zakládajících států EHS mířila zejména na irská omezení volného obchodu (ochrana domácího zboží) a také na irskou neutralitu (nečlenství v Severoatlantické alianci). Druhá žádost o členství v EHS byla v roce 1967 zablokována francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem.

Nicméně již o dva roky později Gaullův nástupce Georges Pompidou irským představitelům slíbil, že na rozdíl od svého předchůdce nebude přijetí Irské republiky do EHS klást žádné překážky. V květnu 1972 proběhlo v Irské republice referendum o vstupu do EHS s výsledkem 83% voličů pro členství v EHS. O rok později byla Irská republika (společně s Dánským královstvím a Velkou Británií) přijata do Evropského hospodářského společenství.¹⁶⁵ Irská republika předsedala EHS, posléze EU, celkově sedmkrát v obdobích: leden – červen 1975 (Liam Cosgrave za FG), červenec – prosinec 1979 (Jack Lynch, poté vystřídán Charlesem Haugheyem, oba za FF), červenec – prosinec 1984 (Garret FitzGerald z FG), leden - červen 1990 (Charles Haughey za FF), červenec – prosinec 1996 (John Bruton za FG), 2004 leden - červen (Bertie Ahern za FF) a leden - červen 2013 (současný irský premiér Enda Kenny za FG).¹⁶⁶

5.6.1 Ratifikace Lisabonské smlouvy

Lisabonská smlouva upravující nastavení a fungování Evropské unie (posílení pravomoci Evropského parlamentu a Evropské komise v oblasti soudnictví, zpřísnění kritérií, za kterých může stát EU využít práva veta či zavedení nových postů a funkcí v rámci

¹⁶⁵ Ireland in the EU: Joining the European Community. European Commission [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/index1_en.htm

¹⁶⁶ Presidency of the Council of the European Union. *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/how_the_eu_works/presidency/index_en.htm

¹⁶⁷ Ireland rejects Lisbon Treaty. *RTE News*. 2008. Dostupné z: <http://www.rte.ie/news/2008/0613/104482-eulibson/>

¹⁶⁸ Constitution of Ireland. OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL. *Irish Statute Book* [online]. 2013 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.irishstatutebook.ie/en/constitution/>

EU) byla v prvním referendu o přijetí smlouvy irskými občany odmítnuta (53,4% voličů se vyslovilo proti Lisabonské smlouvě). Pouze v 10 ze 43 volebních okrsků zvítězili zastánci smlouvy.¹⁶⁷ Vyhlášení referenda vycházelo z irské ústavy, dle které se musí o záležitostech, jež se týkají všech občanů Irské republiky, hlasovat ve všelidovém hlasování.¹⁶⁸

Poté, co EU garantovala Irské republice mimo jiné zachování její neutrality či *národní svrchovanost nad daněmi a potraty*,¹⁶⁹ proběhlo v roce 2009 druhé referendum o přijetí Lisabonské smlouvy. Na rozdíl od prvního hlasování v roce 2008 se většina obyvatel Irské republiky (67,13%) vyslovila pro přijetí Lisabonské smlouvy.¹⁷⁰ Prvního prosince 2009 vstoupila v Irské republice smlouva v platnost.¹⁷¹

5.7 Irská referenda

Jakákoliv novelizace či úprava ústavy musí být nejprve schválena nadpoloviční většinou hlasujících v celostátním referendu. Stejně podmínky platí i pro přijetí mezinárodních smluv.¹⁷² První všelidové hlasování Irského svobodného státu proběhlo již v roce 1937 v souvislosti s novou ústavou, pro kterou se vyslovilo 56,5% irských občanů.¹⁷³ Jednotlivé dodatky k ústavě (amendments) a návrhy na přijetí mezinárodní smlouvy jsou číslovány počínaje referendem v roce 1939. K dubnu 2015 tak v Irském svobodném státě, později Irské republice proběhlo 33 referend. Zatímco 22 dodatků k ústavě bylo schváleno, 11 návrhů občasně Irské republiky v referendu odmítli.¹⁷⁴

¹⁶⁹ Irská výjimka z Lisabonské smlouvy bude muset mít ústavní většinu. *Česká televize* [online]. 2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/222282-irska-vyjimka-z-lisabonske-smlouvy-bude-muset-mit-ustavni-vetsinu/>

¹⁷⁰ Ireland votes in favour of Lisbon Treaty. *The Guardian*. 2009. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2009/oct/04/ireland-votes-yes-lisbon-treaty>

¹⁷¹ Q&A: The Lisbon Treaty. *BBC News*. 2011. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6901353.stm>

¹⁷² Constitution of Ireland. OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL. *Irish Statute Book* [online]. 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.irishstatutebook.ie/en/constitution/>

¹⁷³ Plebiscite on the Draft Constitution, 1937. *Irish Political Maps* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/05/plebiscite-on-draft-constitution-1937.html>

¹⁷⁴ Constitution of Ireland - Bunreacht na hÉireann. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/The_Constitution/

¹⁷⁵ General Election Abolition of Seanad. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/results/referendum/refresult.cfm?ref=201332R>

Dosud poslední dvě všeobecná hlasování proběhla 4. října 2013. První návrh (32. dodatek k ústavě) se týkal zrušení horní komory Parlamentu. Pro přijetí Zákona o rozpuštění Senátu hlasovalo 48,27% oprávněných voličů, proti bylo 51,73% hlasujících.¹⁷⁵ Zatímco první návrh byl irskými občany zamítnut, druhý Zákon o zřízení Odvolacího soudu referendem úspěšně prošel. Pro zřízení nového justičního orgánu se vyslovilo 65,16% voličů.¹⁷⁶ V květnu 2015 budou občané Irské republiky hlasovat v referendu o přijetí 34. dodatku k ústavě ohledně legalizace homosexuálního manželství a 35. dodatku týkajícího se snížení minimálního věku kandidáta na post prezidenta z 35 let na 21 roků.¹⁷⁷

5.8 Výsledky voleb do Dolní sněmovny ve 21. století

Ve 21. století se konaly dosud troje volby do Dolní sněmovny. První z nich v roce 2002 vyhrála suverénně FF se ziskem 81 křesel. Druhá skončila FG, jež dosáhla nejhoršího výsledku od roku 1948, zisk pouhých 31 poslaneckých mandátů. Naopak ve srovnání s předcházejícími volbami v roce 1997 si polepšili jak Labouristé, ze 17 křesel na 20, tak Progresivní demokraté ze 4 mandátů na 8. Šest křesel získala Strana zelených, 5 mandátů připadlo nacionálně laděné SF a jedno křeslo obsadila Socialistická strana. 14 poslanců bylo zvoleno bez politické příslušnosti. Vítězná FF vytvořila vládní koalici s PD.¹⁷⁸

FF vyhrála volby do dolní komory Parlamentu také v roce 2007. Strana získala 77 mandátů a vytvořila jednobarevnou vládu. Její bývalý koaliční partner PD totiž ve volbách naprosto propadl a z osmi poslaneckých mandátů obhájil pouze dva. Naopak FG si o dvacet křesel polepšila, z 31 na 51 mandátů. Labouristé a Strana zelených získali stejný počet mandátů jako v předešlých volbách: LP 20, Strana zelených 6. Čtyři poslance vyslala do Dolní sněmovny SF a zbývajících 6 míst obsadili bezpartijní poslanci.

¹⁷⁶ General Election Court of Appeal. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/results/referendum/refresult.cfm?ref=201333R>

¹⁷⁷ *Referendum Commission* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.refcom.ie/en>

¹⁷⁸ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

¹⁷⁹ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

Dosud poslední volby do Dolní sněmovny v roce 2011 přinesly zdrcující porážku vládnoucí FF, jež získala pouhých 20 křesel. Vítězná FG se 76 mandáty vytvořila vládní koalici s LP, 37 křesel. Pro Labouristy i pro FG se jednalo o historicky největší počet získaných mandátů v Dolní sněmovně.¹⁷⁹ Čtvrtou nejsilnější stranou v Parlamentu se stala se 14 mandáty SF. Po dvou křeslech v dolní komoře obsadila Socialistická strana a hnutí People Before Profit Alliance. Jeden mandát získal také politický subjekt nesoucí název Workers and Unemploeyd Action Group.¹⁸⁰

5.9 Výsledky voleb do Senátu ve 21. století

Volby do Dolní sněmovny i Senátu proběhly v letech 2002, 2007 a 2011. Počet získaných mandátů jednotlivých stran, stejně jako u Dolní sněmovny, odpovídá volebnímu výsledku, nereflektuje pozdější změny – vznik nových hnutí či posílení / oslabení jednotlivých politických subjektů. V roce 2002 obsadila FF třicet senátorských křesel, 15 mandátů připadlo FG a po čtyřech senátorských křeslech získaly strany LP a PD. Zbývajících sedm křesel obsadili senátoři bez politické příslušnosti.

Zatímco v roce 2002 uspěly ve volbách do horní komory Parlamentu pouze čtyři politické subjekty: FF, FG, LP a PD, o pět let později k nim přibyly také Strana zelených a Sinn Féin. Vítězství z předešlých voleb obhájila FF, jež získala 28 senátorských křesel. Na druhém místě skončila se 14 mandáty FG. Šestice senátorů byla zvolena / jmenována za Labouristy. Strana zelených a PD obsadily po dvou křeslech a jedno senátorské místo připadlo SF. Nacionalisté tak získali své první senátorské křeslo po 56 letech (viz příloha č. 7). Sedm křesel získali bezpartijní senátoři.

Výsledek doposud posledních voleb do horní komory Parlamentu v roce 2011 reflektoval hlubokou krizi dlouhodobě nejsilnější irské politické strany FF. Fianna Fáil ztratila polovinu svých senátorských křesel (počet senátorů za FF se zmenšil z 28 na 14). Po 28 letech (viz příloha č. 7) se FG se ziskem 19 křesel vrátila na pozici nejsilnější politické strany v Senátu. Největší progres učinili Labouristé, jenž počet svých senátorů ve srovnání

¹⁸⁰ Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

¹⁸¹ Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

s volbami v roce 2007 zdvojnásobili z 6 na 12. Stejný počet křesel připadl bezpartijním senátorům. Zbývající tři mandáty získala SF, jež tak vyrovnala historické maximum strany z let 1928 a 1931.¹⁸¹

5.10 Proměny irského politického systému

Až do druhé poloviny 12. století se na území ostrova rozkládalo několik desítek drobných království, jenž mezi sebou často soupeřila o moc. Jednotliví králové si nebyli rovni. Téměř každý panovník (až na výjimku pěti velekrálů) byl někomu podřízen. Normané sjednotili $\frac{3}{4}$ území celého ostrova a na dobytém území zavedli anglický model soudnictví, administrativy a exekutivy.

Tudorovská dynastie zaměřila svou pozornost na rekolonizaci Irska. Normanští správci anglické kolonie se ve velké míře asimilovali s původním gaelským obyvatelstvem a stali se „více irskými než Irové samotní.“¹⁸² S procesem kolonizace (zejména historické provincie Ulsteru) souvisela také centralizace politické moci. Dublinská správa přišla o část svých kompetencí, naopak londýnské ústředí značně posílilo.

Moderní irský politický systém navazuje na krátkou epizodu existence irského parlamentu na konci 18. století a na revoluční Dáil vyhlášený v roce 1918 Sinn Féin, vítěznou politickou stranou voleb konaných v témže roce. Dvacátá léta dvacátého století se nesly ve znamení vzniku samostatného Irského svobodného státu a konsolidace jeho politického systému.

Ústava z roku 1937 společně se Zákonem o Irské republice z roku 1948 přetrhaly poslední politická pouta mezi Irskou republikou a Spojeným královstvím. Irská republika se stala nezávislým, suverénním státem s pluralitní parlamentní demokracií. V čele státu stojí

¹⁸² More Irish than the Irish Themselves. *Family History Ireland* [online]. 2011 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.familyhistoryireland.com/genealogy-blog/item/31-the-absorption-of-many-anglo-norman-families-who-invaded-ireland-into-gaelic-irish-culture>

¹⁸³ GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0 906404 23 1.

¹⁸⁴ FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5.

¹⁸⁵ MOODY, Theodore William a Francis Xavier MARTIN. *Dějiny Irska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-151-4.

prezident, jenž je v Irské republice společně s Dolní komorou a Senátem členem legislativy, zatímco exekutivu zastupuje vláda. Nezávisle na obou složkách funguje soustava soudů. Značnou roli hrají v irském politickém systému referenda.

Závěr

Cílem této bakalářské práce je charakteristika politického systému Irska a jeho vývoje v historickém kontextu. Prostřednictvím metody diachronní komparace byla srovnávána podoba irského politického systému v jednotlivých údobích irských dějin, přičemž hlavní důraz byl kladen na dvacáté století. Historický kontext tohoto období poskytla závěrečná část druhé kapitoly. Výhradně problematikou politického systému Irské republiky se zabývala třetí kapitola, jež kromě geneze a vývoje politického systému řešila také jeho jednotlivé složky a orgány. Cíl bakalářské práce byl v mezích stanoveného rozsahu naplněn.

První kapitola práce analyzovala vliv jednotlivých faktorů na politickou scénu Irské republiky. Z uvedených demografických ukazatelů lze vysledovat nejen silnou pozici římskokatolické církve v zemi, ale také homogenní složení irského národa, důležitou pozici rodiny ve společnosti či změny v migračním chování obyvatelstva. Ekonomické aspekty naopak poukazují na silné ekonomické pouto mezi Irskou republikou a Velkou Británií, potažmo Spojenými státy americkými. Z geografických faktorů hraje nejdůležitější roli ostrovní charakter Irské republiky.

Druhá kapitola bakalářské práce měla za cíl zachytit důležité mezníky irských dějin. Zvláštní pozornost byla věnována zejména období vzniku samostatného irského státu a proměnám Irského svobodného státu (posléze Irské republiky) během dvacátého století. Čtvrtá kapitola se zabývala stranickým systémem Irské republiky a na výsledcích jednotlivých stran byly ilustrovány nálady, převládající názory a postoje v irské společnosti. Právě výsledky jednotlivých voleb tvořily společně s problematikou členství Irské republiky v mezinárodních organizacích, analýzou vybraných referend a aktuálním složením Senátu, Dolní sněmovny a vlády náplň poslední kapitoly.

V rámci irského politického systému byla pozornost zaměřena především na období Irské republiky s důrazem na politickou situaci po volbách v roce 2011. Samostatné zpracování by si beze sporu zasloužila problematika vzniku irského politického systému a jeho vývoje během existence Irského svobodného státu. Výzkumná činnost by se však mohla zaměřit také na jednu z relevantních irských politických stran (zejména Sinn Féin či Fianna Fáil).

Seznam použitých zkratek

CSO – Ústřední statistický úřad

ČSÚ – Český statistický úřad

DL – Strana demokratické levice

EHS – Evropské hospodářské společenství

EMU – Evropská hospodářská a měnová unie

EPP – Evropská lidová strana

ES – Evropská společenství

EU – Evropská unie

FAO – Organizace pro výživu a zemědělství

FF – Fianna Fáil

FG – Fine Gael

IBM – International Business Machines Corporation

ICAO – Mezinárodní organizace pro civilní letectví

IFC – Mezinárodní finanční korporace

ITU – Mezinárodní telekomunikační unie

IRA – Irská republikánská armáda

LP – Strana práce

NATO – Severoatlantická aliance

NISRA – Severoirský statistický a výzkumný úřad

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN – Organizace spojených národů

PD – Strana Progresivních demokratů

SF – Sinn Féin

SI – Socialistická internacionála

UNESCO – Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

WHO – Světová zdravotnická organizace

WMO – Světová meteorologická organizace

WTO – Světová obchodní organizace

Prameny a literatura

FRANK, Jan. *Stručná historie států: Irsko*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Libri, 2006. ISBN 80-7277-294-5 s. 134

GALLAGHER, Michael. *Political parties in the Republic of Ireland*. Manchester: Manchester University Press, 1985. ISBN 0-7190-1742-4.

GOVERNMENT OF IRELAND. *Facts about Ireland*. Dublin: Department of Foreign Affairs, 1995. ISBN 0 906404 23 1, s. 10

HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

MCGOLDRICK, Monica, Joe GIORDANO a Nydia GARCIA-PRETO. *Ethnicity and Family Therapy*. 3. vydání. New York City: Guilford Publications, Inc., 2005. ISBN 1593850204

MOODY, Theodore William a Francis Xavier MARTIN. *Dějiny Irska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-7106-151-4 s. 27

SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. ISBN 8073250624.

Elektronické zdroje

Act of Union. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/614673/Act-of-Union>

ANCIENT PEOPLE: THE PEOPLE. In: *Authentic Ireland Travel* [online]. 2013 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.authenticireland.com/ancient-ireland-people/>

Biography of the Taoiseach, Mr. Enda Kenny, T.D. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Taoiseach_and_Government/About_the_Taoiseach/

Census 2011 Ireland and Northern Ireland. In: *Central Statistics Office* [online]. 2014 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/north-south-spreadsheets/Census2011IrelandandNorthernIrelandwebversion1.pdf>.

Census 2011: Surge in non-religious – but 84 per cent remain Catholic. *TheJournal.ie* [online]. 2012 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/census-2011-surge-in-non-religious-but-84-per-cent-remain-catholic-400443-Mar2012/>

Cities & Towns in Ireland. In: *Irish Tourism* [online]. [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.irishtourism.com/must-see-attractions-in-ireland/cities-towns-in-ireland/1223>

Civil partnership and same-sex couples. *Citizens Information* [online]. 2013 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/civil_partnerships/civil_partnership_and_same_sex_couples.html

Clann na Talmhan: Ireland's last farmers' party. *History Ireland* [online]. [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.historyireland.com/20th-century-contemporary-history/clann-na-talmhan-irelands-last-farmers-party/>

Constution of Fianna Fáil. *Fianna Fáil: The Republican Party* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.fiannafail.ie/content/pages/5097/>

Constitution of Ireland - Bunreacht na hÉireann. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Historical_Information/The_Constitution/

Constitution of Ireland. OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL. *Irish Statute Book* [online]. 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné

z: <http://www.irishstatutebook.ie/en/constitution/>

Countries Elected Members of the Security Council. *United Nations: Security Council* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné

z: <http://www.un.org/en/sc/members/elected.asp>

Countries of the World by Area. In: *Nations Online* [online]. 2015 [cit. 2015-02-20].

Dostupné z: http://www.nationsonline.org/oneworld/countries_by_area.htm

Courts Service Ireland [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné

z: <http://www.courts.ie/Courts.ie/Library3.nsf/0/36C77B40A61FCB6C802577230041B064?OpenDocument>

Český statistický úřad. Stěhování [online]. 2001 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/stehovan.htm>

Dáil Éireann Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné

z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=0>

Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27].

Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

Dvourychlostní keltský tygr. *VoxEuropop* [online]. 2013 [cit. 2015-02-11]. Dostupné

z: <http://www.voxeurop.eu/cs/content/article/4218331-dvourychlostni-keltsky-tygr>

Elections Ireland [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné

z: <http://electionsireland.org/result.cfm?election=2011P&cons=194>

Encyclopaedia Britannica [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné

z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/207255/Fine-Gael#ref711081>

Fianna Fáil and Irish Party Competition. In: *The University of British Columbia:*

Department of Political Science [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné

z: http://www.politics.ubc.ca/fileadmin/user_upload/poli_sci/Faculty/carty/HIV_07_Ch_13_proof.pdf

Fine Gael [online]. 2014 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.finegael.ie/your-fine-gael/values/>

Galway Ireland. *Sea Breeze Lodge 5 Star Galway B&B* [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.seabreezelodge.org/galway.html>

General Election Abolition of Seanad. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/results/referendum/refresult.cfm?ref=201332R>

General Election Court of Appeal. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://electionsireland.org/results/referendum/refresult.cfm?ref=201333R>

Government Departments. *Government* [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.gov.ie/tag/departments/>

General Election of Friday 25 February 2011. *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://electionsireland.org/results/general/31dail.cfm>

Here's everything we know about Renua Ireland (and its policies). *TheJournal.ie* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/renua-ireland-policies-1990467-Mar2015/>

History. In: *Lough Gur* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://loughgur.com/learn-more/history/>

History Timeline. In: *Gaelic Athletic Association* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.gaa.ie/about-the-gaa/gaa-history/history-timeline/>

Hospodářské a finanční věci. *Evropská komise* [online]. 2015 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/index_cs.htm

How The President is Elected. *Environment, Community and Local Government* [online]. 2014 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.environ.ie/en/LocalGovernment/Voting/PublicationsDocuments/FileDownload,1866,en.pdf>

IRELAND: Counties, Cities & Major Towns. In: *City Population* [online]. 2014 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.citypopulation.de/Ireland-Cities.html>

Ireland has highest birth rate of all 27 EU nations. *TheJournal.ie* [online]. 2013 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/birth-rate-ireland-esri-1181009-Nov2013/>

Ireland International organization participation. *IndexMundi* [online]. 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné

z: http://www.indexmundi.com/ireland/international_organization_participation.html

Ireland in the EU: Joining the European Community. European Commission [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné

z: http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/index1_en.htm

Ireland In The World - International Relations. *Ireland: Free Information About Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.ireland-information.com/reference/internat.html>

Ireland Imports. In: *Trading Economics* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné

z: <http://www.tradingeconomics.com/ireland/imports>

Ireland's economic crisis: how did it happen and what is being done about it?. *European Commission* [online]. 2012 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/key-eu-policy-areas/economy/irelands-economic-crisis/index_en.htm

Ireland's five longest rivers and their mythical legends (PHOTOS). *Irish Central* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/roots/Irelands-five-longest-rivers-and-their-mythic-stories-PHOTOS-.html>

IRELAND'S LOUGHS. *Discovering Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-24]. Dostupné z: <http://www.discoveringireland.com/irelands-loughs/>

Ireland rejects Lisbon Treaty. *RTE News*. 2008. Dostupné

z: <http://www.rte.ie/news/2008/0613/104482-eul Lisbon/>

Ireland Trade, Ireland Exports, Ireland Imports. *Economy Watch* [online]. 2010 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://www.economywatch.com/world_economy/ireland/export-import.html

Ireland votes in favour of Lisbon Treaty. *The Guardian*. 2009. Dostupné

z: <http://www.theguardian.com/world/2009/oct/04/ireland-votes-yes-lisbon-treaty>

Irish currency: a brief history of Ireland's money. In: *Irish Genealogy Toolkit* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.irish-genealogy-toolkit.com/irish-currency.html>

Irish Exemption. *Department of Education and Skills* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.education.ie/en/Parents/Information/Irish-Exemption/>

Irish language speakers increase by 7%. *Gaelport.com* [online]. 2012 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.gaelport.com/default.aspx?treeid=37&NewsItemID=7882>

Irish Potato Famine. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/294137/Irish-Potato-Famine>

Irish Republican Army (IRA). In: *Encyclopedia Britannica* [online]. 2014 [cit. 2015-03-11]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/294148/Irish-Republican-Arm-IRA>

Irská výjimka z Lisabonské smlouvy bude muset mít ústavní většinu. *Česká televize* [online]. 2015 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/222282-irska-vyjimka-z-lisabonske-smlouvy-bude-muset-mit-ustavni-vetsinu/>

Irsko: Ekonomická charakteristika země. *Business Info* [online]. 2014 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/irsko-ekonomicka-charakteristika-zeme-18926.html>

Irský prezident na historické návštěvě Británie, zapomenout prý nelze. *Česká televize* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/269052-irsky-prezident-na-historicke-navsteve-britanie-zapomenout-pry-nelze/1>

Irský stát. In: *Irsko aktuálně* [online]. 2015 [cit. 2015-03-23]. Dostupné z: <http://www.irsko-aktualne.cz/irsky-stat>

Joan Burton becomes new leader of Irish Labour Party. *BBC* [online]. 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-28168627>

KELLY, John. The Irish Pound: From Origins to EMU. In: *Central Bank of Ireland* [online]. 2003 [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <https://www.centralbank.ie/paycurr/notescoin/history/Documents/spring8.pdf>

Labour's proud history. *Labour* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.labour.ie/party/history/>

- List of Ministers and Ministers of State. *Department of the Taoiseach* [online]. 2013 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Taoiseach_and_Government/List_of_Ministers_Ministers_of_State/
- MALONE, Bernie. Irish now the third most spoken language in Ireland after English and Polish. *Irish Central* [online]. 2012 [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: <http://www.irishcentral.com/news/irish-now-the-third-most-spoken-language-in-ireland-after-english-and-polish-145200025-237438651.html>
- Michael D. Higgins - Biography. *President of Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.president.ie/en/the-president/michael-d-higgins>
- Michael D. Higgins: President of Ireland. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-19]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1800139/Michael-D-Higgins>
- More Irish than the Irish Themselves. *Family History Ireland* [online]. 2011 [cit. 2015-04-07]. Dostupné z: <http://www.familyhistoryireland.com/genealogy-blog/item/31-the-absorption-of-many-anglo-norman-families-who-invaded-ireland-into-gaelic-irish-culture>
- Newgrange. In: *World Heritage Ireland* [online]. 2010 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.worldheritageireland.ie/bru-na-boinne/built-heritage/newgrange/>
- Noonan resigns as Fine Gael leader. *RTE News* [online]. 2002 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.rte.ie/news/2002/0518/25897-finegael/>
- Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/>
- Official status of Irish. *Language in Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <https://www.uni-due.de/DI/OfficialStatus.htm>
- Our ideas & policies. *Labour* [online]. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://www.labour.ie/policy/>
- Overseas Visitors to Ireland: January-December 2011-2014. *Fáilte Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.failteireland.ie/FailteIreland/media/WebsiteStructure/Documents/3_Research

[Insights/3_General_SurveysReports/Overseas-visitors-to-Ireland-January-December-2011-2014.pdf?ext=.pdf](#)

Past Presidents. *Áras an Uachtaráin* [online]. 2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.president.ie/past-presidents/>

Plebiscite on the Draft Constitution, 1937. *Irish Political Maps* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/05/plebiscite-on-draft-constitution-1937.html>

Policies. *Green Party* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <https://greenparty.ie/policies/>

Policies. *Sinn Féin* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/policies>

Presidency of the Council of the European Union. *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ireland/how_the_eu_works/presidency/index_en.htm

Profile 6: Migration and Diversity. In: *Central Statistics Office* [online]. 2012 [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/census2011profile6/Profile%206%20Migration%20and%20Diversity%20entire%20doc.pdf>.

Q&A: The Lisbon Treaty. *BBC News*. 2011. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6901353.stm>

Referendum Commission [online]. 2015 [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://www.refcom.ie/en>

Register of Political Parties. OFFICE OF THE HOUSE OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/parliament/about/publications/registerofpoliticalparties/>

Renua and Renewed. *Irish Elections: Geography, Facts and Analyses* [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://adriankavanaghelections.org/2015/03/13/renua-and-renewed-better-news-for-government-parties-constituency-level-analysis-of-the-paddy-power-red-c-opinion-poll-13th-march-2015/>

Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-30]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

Sektory trhu. *Management Mania* [online]. 2013 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/sektory-trhu>

Sights in Ireland. In: *Lonely Planet* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: <http://www.lonelyplanet.com/ireland/sights>

Sinn Féin. In: *Encyclopaedia Britannica* [online]. 2015 [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/546134/Sinn-Fein/215121/Policy-and-structure>

Sláva a pád keltského tygra?. *Euroekonom.cz* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-irsko>

System dvou a půl strany. In: *Institut politického marketingu* [online]. 2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/slovník/system-dvou-a-pul-strany>

The Battle of the Boyne. In: *BBC History* [online]. 2015 [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/history/events/battle_of_the_boyne

The Irish Civil War. In: *The Irish Story* [online]. 2015 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.theirishstory.com/2012/07/02/the-irish-civil-war-a-brief-overview/#.VQX-N46G91A>

The Irish War of Independence. In: *Alpha History* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://alphahistory.com/northernireland/irish-war-of-independence/>

The National Archives of Ireland [online]. [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.census.nationalarchives.ie/help/history.html>

Wood Energy. *Agriculture and Food Development Authority* [online]. 2015 [cit. 2015-02-17]. Dostupné z: http://www.teagasc.ie/forestry/advice/wood_energy.asp

Seznam příloh

Příloha č. 1: Počet obyvatel Irského ostrova, Irské republiky a Severního Irska ve 20. a 21. století

Příloha č. 2: Deklarovaná náboženská či církevní příslušnost při sčítání lidu v roce 2011

Příloha č. 3: Počet imigrantů a emigrantů do, respektive z, Irské republiky v letech 2000-2014

Příloha č. 4: Aktivní volební právo podle národnosti obyvatel trvale žijících na území Irské republiky

Příloha č. 5: Zvolení irští europoslanci podle stranické příslušnosti

Příloha č. 6: Zvolení poslanci Irské republiky do Dolní sněmovny podle stranické příslušnosti v letech 1951-2011

Příloha č. 7: Zvolení irští senátoři podle stranické příslušnosti

Příloha č. 8: Volební okrsky v Irské republice

Příloha č. 9: Výsledky referenda o přijetí ústavy z roku 1937 podle jednotlivých volebních okrsků

Příloha č. 10: Podpora jednotlivých kandidátů na post prezidenta Irské republiky podle volebních okrsků v roce 2011

Příloha č. 11: Procentuální zisky FF v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

Příloha č. 12: Procentuální zisky FG v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

Příloha č. 13: Procentuální zisky LP v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

Příloha č. 14: Procentuální zisky SF v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

Příloha č. 1: Počet obyvatel Irského ostrova, Irské republiky a Severního Irska ve 20. a 21. století

Rok	Ostrov Irsko	Irská republika	Severní Irsko
1901	4 459 000	3 222 000	1 237 000
1911	4 391 000	3 140 000	1 251 000
1926	4 226 000	2 972 000	1 254 000
1936	4 244 000	2 968 000	1 276 000
1946	4 288 000	2 955 000	1 333 000
1951	4 333 000	2 961 000	1 373 000
1956	4 295 000	2 898 000	1 397 000
1961	4 246 000	2 818 000	1 427 000
1966	4 362 000	2 884 000	1 478 000
1971	4 519 000	2 978 000	1 540 000
1981	4 986 000	3 443 000	1 543 000
1986	5 114 000	3 541 000	1 574 000
1991	5 133 000	3 526 000	1 607 000
1996	5 288 000	3 626 000	1 662 000
2002	5 615 000	3 917 000	1 698 000
2006	5 983 000	4 240 000	1 743 000
2011	6 403 000	4 588 000	1 814 000

Zdroj: Census 2011 Ireland and Northern Ireland, *Central Statistics Office*. Dostupné z: <http://www.cso.ie/en/media/csoie/census/documents/north-south-spreadsheets/Census2011IrelandandNorthernIrelandwebversion1.pdf>.

Příloha č. 2: Deklarovaná náboženská či církevní příslušnost při
sčítání lidu v roce 2011

Příslušnost	Počet stoupců	Procentuální podíl
Římští katolíci	3 861 000	84,15%
Bez vyznání	269 000	5,86%
Anglikáni	129 000	2,81%
Jiné náboženské vyznání	81000	1,77%
Nezjištěno	72900	1,57%
Muslimové	49200	1,07%
Pravoslavní	45200	0,99%
Další křesťanské církve	41299	0,90%
Presbyteriáni	24600	0,54%
Letniční hnutí	14000	0,31%

Zdroj: Census 2011: Surge in non-religious – but 84 per cent remain Catholic, *TheJournal.ie*. Dostupné z: <http://www.thejournal.ie/census-2011-surge-in-non-religious-but-84-per-cent-remain-catholic-400443-Mar2012/>

Poznámka: procentuální vyjádření podílu dané náboženské skupiny na irské populaci je zaokrouhлено na setiny

Příloha č. 3: Počet imigrantů a emigrantů do, respektive z, Irské republiky v letech 2000-2014

Rok	Imigranti	Emigranti	Rozdíl
2000	52 600	26 600	+26 000
2001	59 000	26 200	+32 800
2002	66 900	25 600	+41 300
2003	60 000	29 300	+30 700
2004	58 500	26 500	+32 000
2005	84 600	29 400	+55 200
2006	107 800	36 000	+71 800
2007	151 100	46 300	+104 800
2008	113 500	49 200	+64 300
2009	73 700	72 000	+1 700
2010	41 800	69 200	-27 400
2011	53 300	80 600	-27 300
2012	52 700	87 100	-34 400
2013	55 900	89 000	-33 100
2014	60 600	81 900	-21 300

Zdroj: Population and Migration Estimates: Immigration, Emigration and Net Migration in Ireland, 2000 – 2014, *European Migration Network*. Dostupné z: <http://emn.ie/emn/statistics>

Příloha č. 4: Aktivní volební právo podle národnosti obyvatel trvale žijících na území Irské republiky

Občan	Místní volby	Volby do EP	Parl. volby	Prez./refer.
irské národnosti	Ano	Ano	Ano	Ano
britské národnosti	Ano	Ano	Ano	Ne
země patřící do EU	Ano	Ano	Ne	Ne
země nepatřící do EU	Ano	Ne	Ne	Ne

Zdroj: HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*.

Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

Poznámky: volby do EP – volby do Evropského parlamentu, Parl. volby – volby do Parlamentu (Dolní sněmovny a Senátu), Prez./refer. – prezidentské volby / účast v celostátním referendu

Příloha č. 5: Zvolení irští europoslanci podle stranické příslušnosti

Rok	FF	FG	LP	Nez.	SF	Ostatní	Celkem
1973	5	3	2	0	0	0	10
1973	5	4	1	0	0	0	10
1977	6	3	1	0	0	0	10
1979	6	4	4	1	0	1	16
1984	8	6	0	1	0	0	15
1989	6	4	1	1	0	3	15
1994	7	4	1	1	0	2	15
1999	6	4	1	2	0	2	15
2004	4	5	1	2	1	0	13
2009	3	4	3	1	0	1	13
2014	1	4	0	3	3	0	11

Zdroj: *Elections Ireland* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné

z: <http://electionsireland.org/>

Poznámky: první volby do Evropského parlamentu probíhaly v lednu 1973, k druhým volbám došlo v březnu téhož roku; FF – Fianna Fáil, FG – Fine Gael, LP – Labour Party, Nez. – nezávislí poslanci, SF – Sinn Féin; v letech 1979 – 2009 bylo území Irské republiky rozděleno do 4 volebních okrsků, při poslední volbách do Evropského parlamentu pouze do třech (Dublin, Jih, Středozemí a severozápad).

Příloha č. 6: Zvolení poslanci Irské republiky do Dolní sněmovny
podle stranické příslušnosti v letech 1951-2011

Rok	FF	FG	LP	Nez.	Ostatní	Celkem
1951	69	40	16	14	8	147
1954	65	50	19	5	8 (5)	147
1957	78	40	13	8	8	147
1961	70	47	16	6	5	144
1965	72	47	22	2	1	144
1969	75	50	18	1	0	144
1973	69	54	19	2	0	144
1977	84	43	17	4	0	148
1981	78	65	15	5	3	166
1982	81	63	15	4	3	166
1982	75	70	16	3	2	166
1987	81	51	12	4	18	166
1989	77	55	15	5	14 (6)	166
1992	68	45	33	5	15 (4)	166
1997	76	55	17	7	11 (4)	166
2002	81	31	20	15	19 (8)	166
2007	77	51	20	6	12	166
2011	20	76	37	15	18	166

Zdroj: Dáil Elections since 1918. In: *Northern Ireland Elections* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.ark.ac.uk/elections/gdala.htm>

Poznámky: v roce 1982 se konaly hned dvojí volby (jedny v únoru a druhé v listopadu); FF – Fianna Fáil, FG – Fine Gael, LP – Labour Party, Nez. – nezávislí poslanci; číslice v závorce v sloupečku s „ostatními“ stranami značí počet poslanců určité strany, jež byla součástí vládní koalice; tučně zvýrazněná čísla označují ty strany, které v daném volebním období byly u vlády; v roce 1994 došlo k rozpadu vládní koalice Fianna Fáil s Labour Party, novou vládu utvořily tři strany: Labour Party, Fine Gael a Democratic Left (4 poslanci)

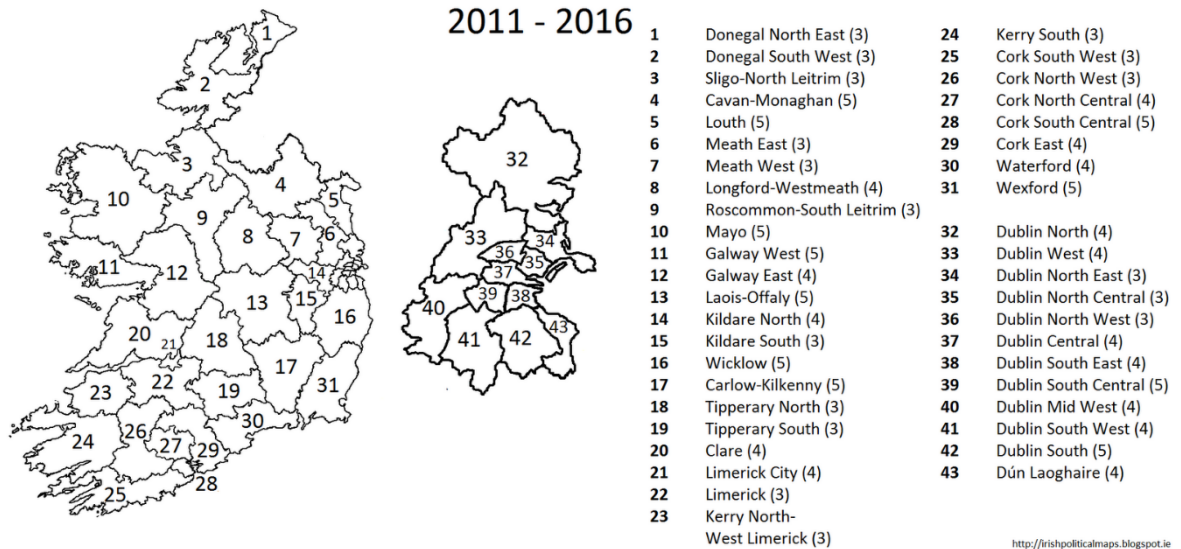
Příloha č. 7: Zvolení irští senátoři podle stranické příslušnosti

Rok	FF	FG	LP	Nez.	FP	SF	Ost.
1922	0	0	5	55	0	0	0
1925	0	0	3	56	0	1	0
1928	1	0	1	52	1	3	2
1931	2	0	1	49	2	3	3
1934	5	0	1	48	2	1	3
1938	10	3	2	41	1	1	2
1938	11	2	4	38	1	0	4
1943	12	4	2	40	1	0	1
1944	8	2	2	44	2	1	1
1948	7	5	4	40	1	1	2
1951	12	3	2	38	2	1	2
1954	6	8	7	38	0	0	1
1957	20	10	3	26	1	0	0
1961	24	7	3	26	0	0	0
1965	24	6	1	27	1	0	1
1969	19	10	5	25	0	0	1
1973	15	20	13	11	0	0	1
1977	26	15	6	13	0	0	0
1981	17	23	8	11	0	0	1
1982	25	17	4	12	0	0	2
1983	18	24	9	9	0	0	0
1987	28	16	3	11	0	0	2
1989	32	15	4	6	0	0	3
1993	25	17	9	6	0	0	3
1997	29	16	4	7	0	0	4
2002	30	15	4	7	0	0	4
2007	28	14	6	7	0	1	4
2011	14	19	12	12	0	3	0

Zdroj: Seanad Members' Directory. OFFICE OF THE HOUSES OF THE OIREACHTAS. *Houses of the Oireachtas* [online]. 2015 [cit. 2015-03-25]. Dostupné z: <http://www.oireachtas.ie/members-hist/default.asp?housetype=1>

Poznámky: FF – Fianna Fáil, FG – Fine Gael, LP – Labour Party, Nez. – nezávislí senátoři, FP – Farmer's Party, SF- Sinn Féin, Ost. – senátoři zvolení za jiné strany

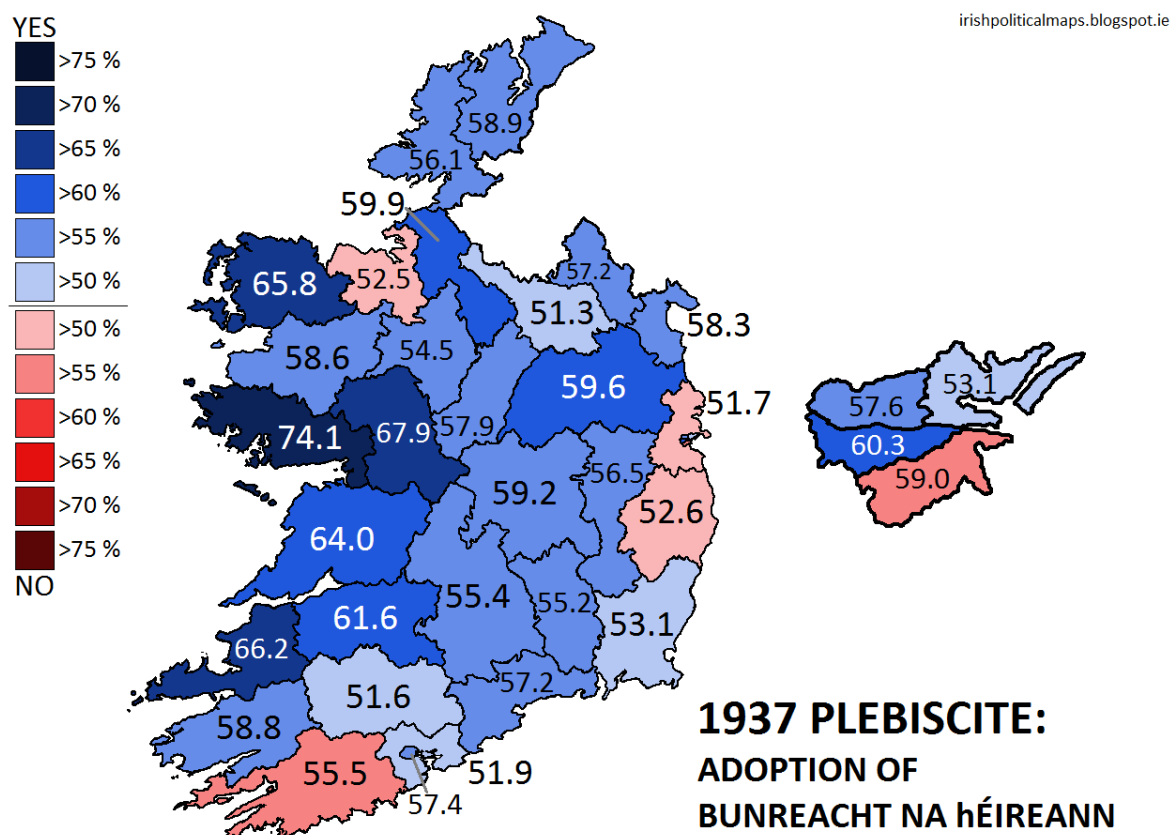
Příloha č. 8: Volební okrsky v Irské republice

<http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie>

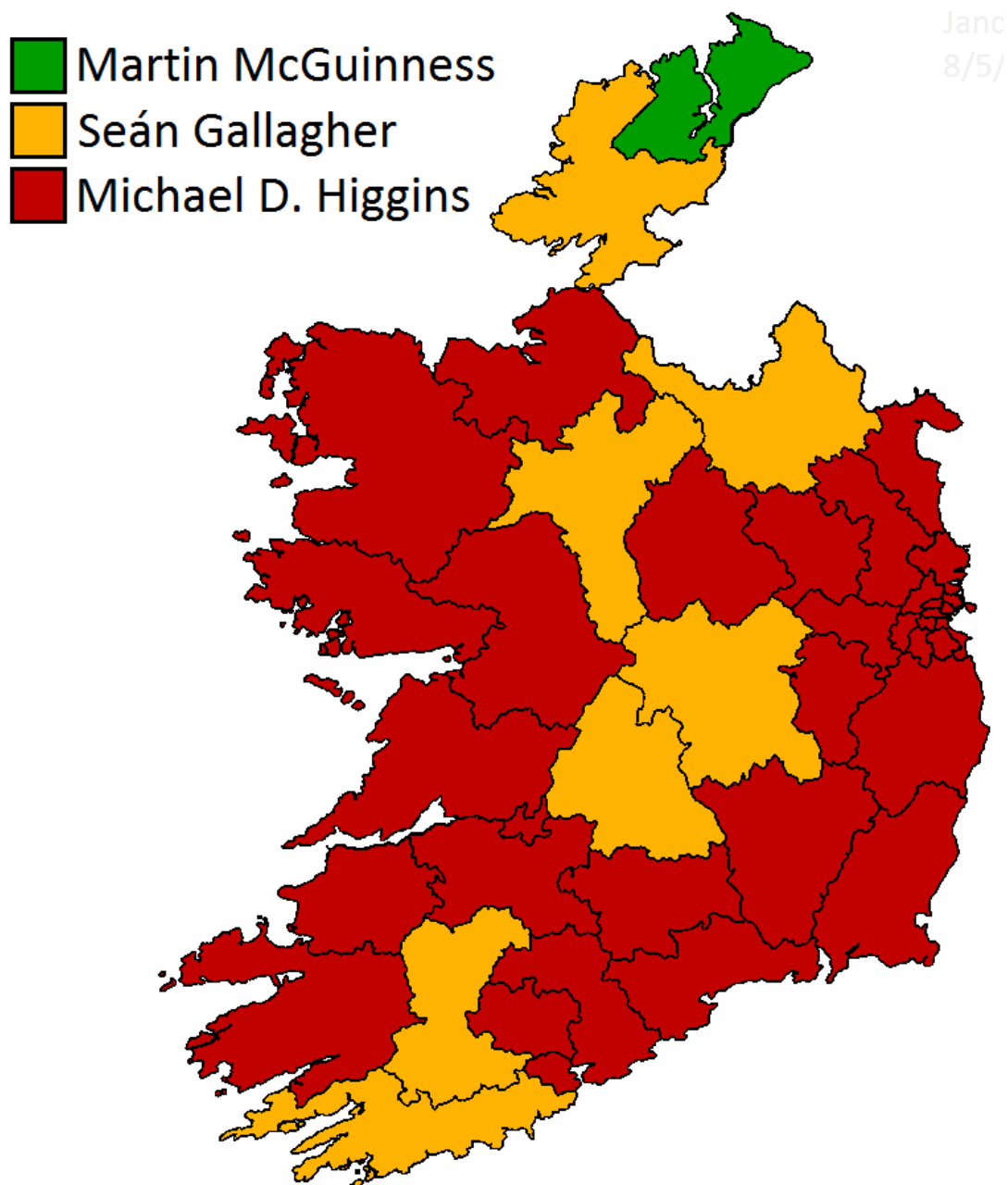
Zdroj: Constituencies of Ireland, 2011 - 2016. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/10/constituencies-of-ireland-2011.html>

Příloha č. 9: Výsledky referenda o přijetí ústavy z roku 1937
podle jednotlivých volebních okrsků

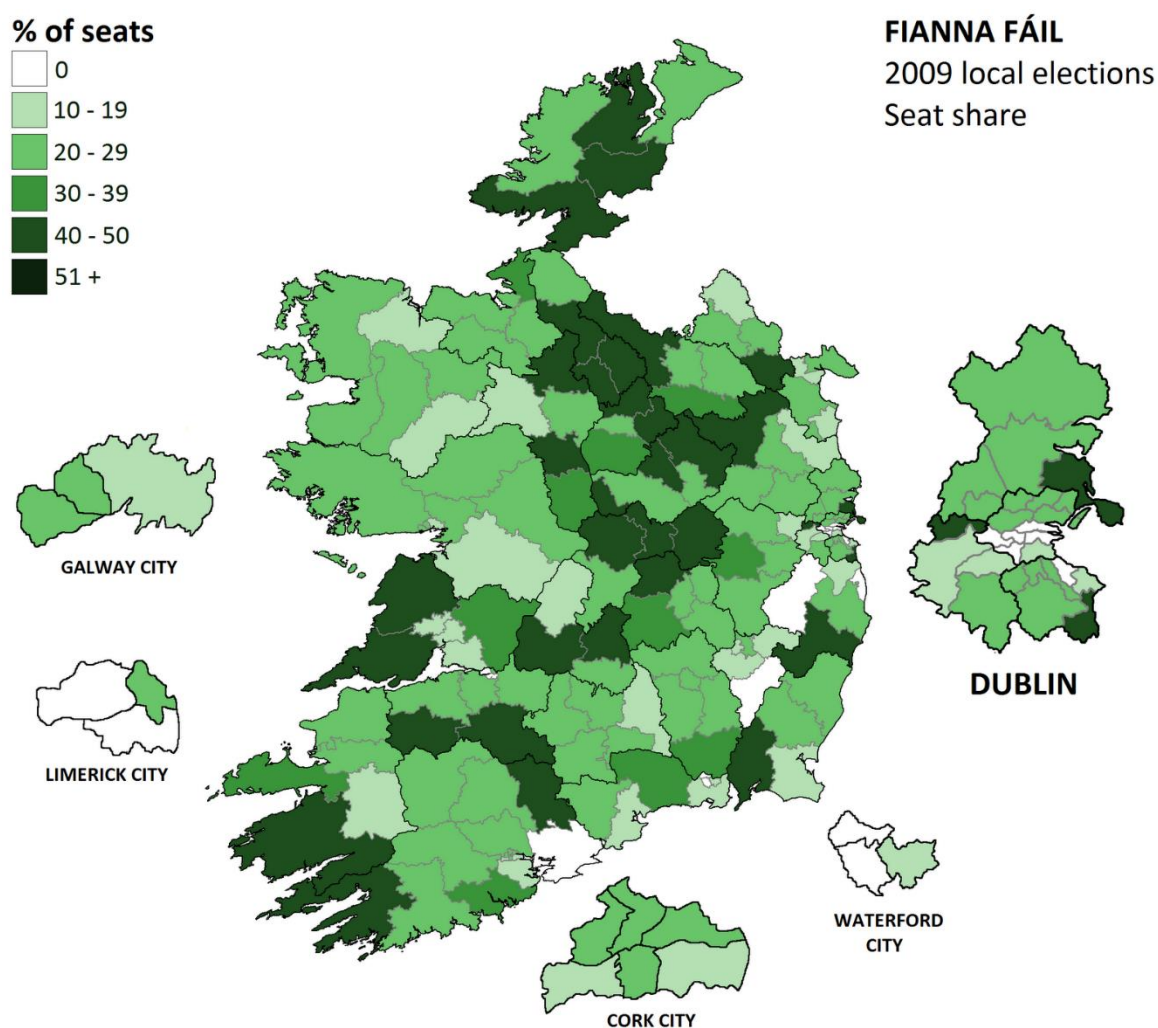
Zdroj: Plebiscite on the Draft Constitution, 1937. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.cz/2011/05/plebiscite-on-draft-constitution-1937.html>

Příloha č. 10: Podpora jednotlivých kandidátů na post prezidenta
Irské republiky podle volebních okrsků v roce 2011

Zdroj: Irish presidential election, 2011. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie/2011/07/index-presidential-elections.html>

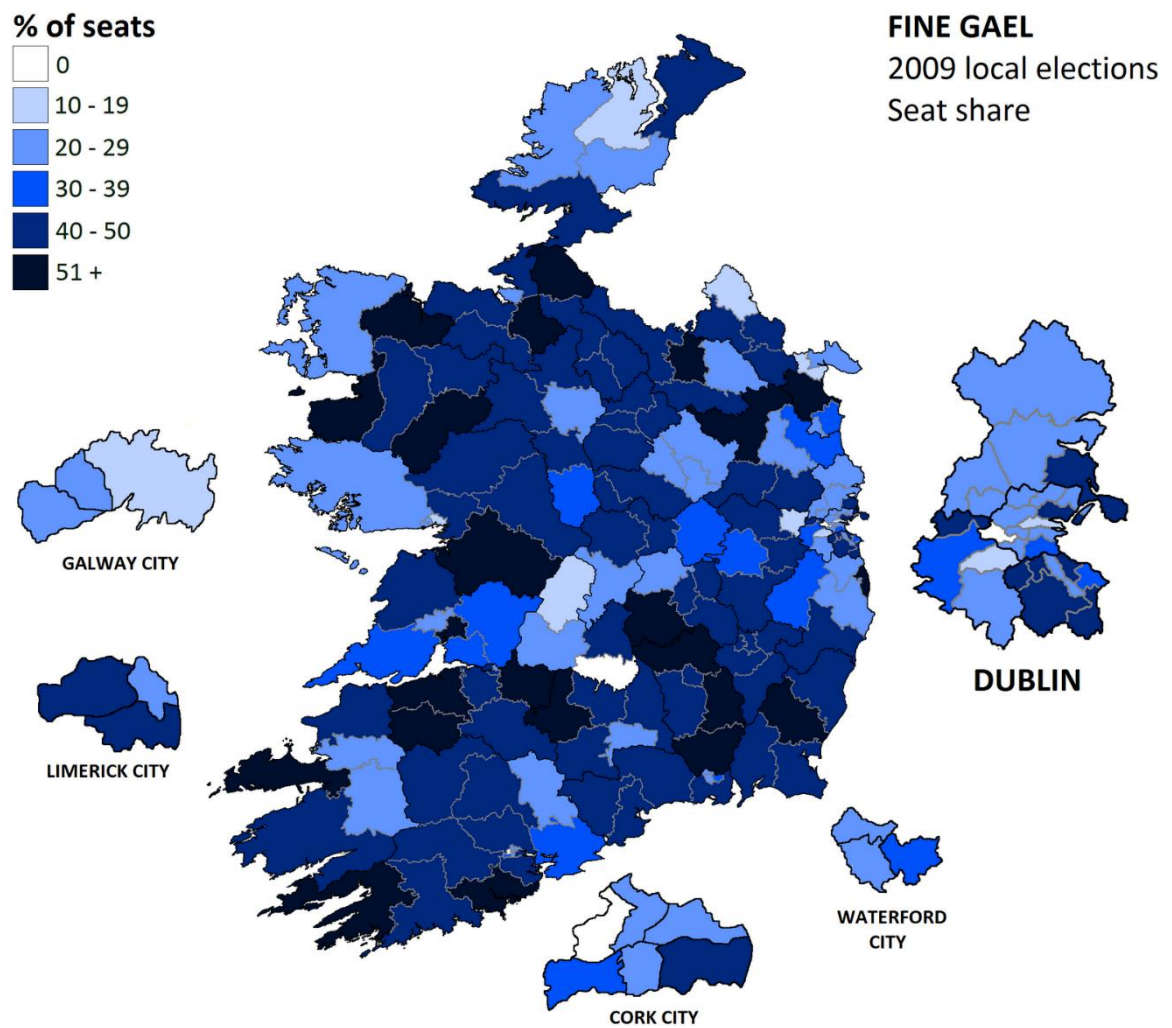
Příloha č. 11: Procentuální zisky FF v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

<http://irishpoliticalmaps.blogspot.com>

Zdroj: Irish local elections, 2009. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie/2012/06/irish-local-elections-2009.html>

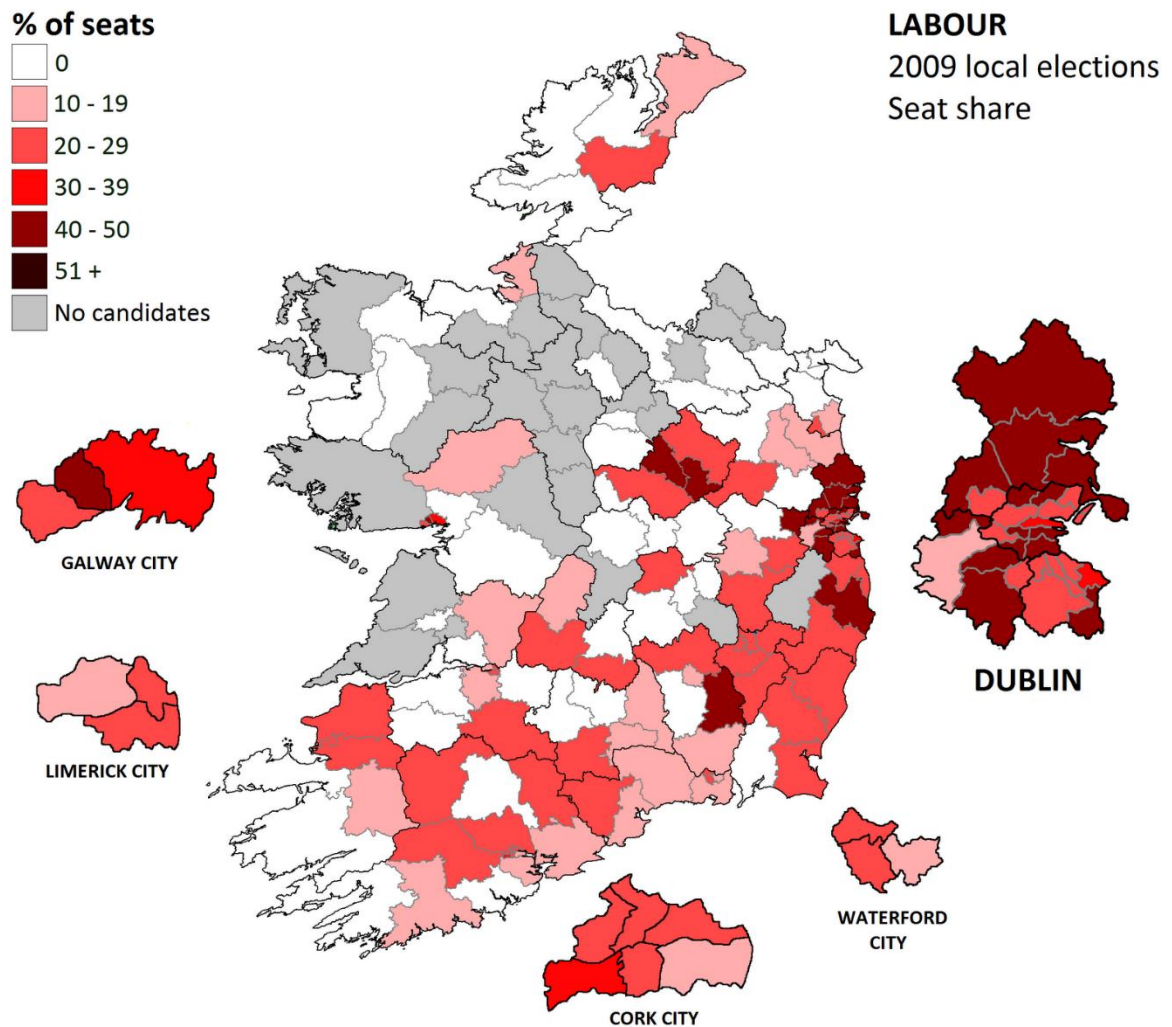
Příloha č. 12: Procentuální zisky FG v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

<http://irishpoliticalmaps.blogspot.com>

Zdroj: Irish local elections, 2009. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie/2012/06/irish-local-elections-2009.html>

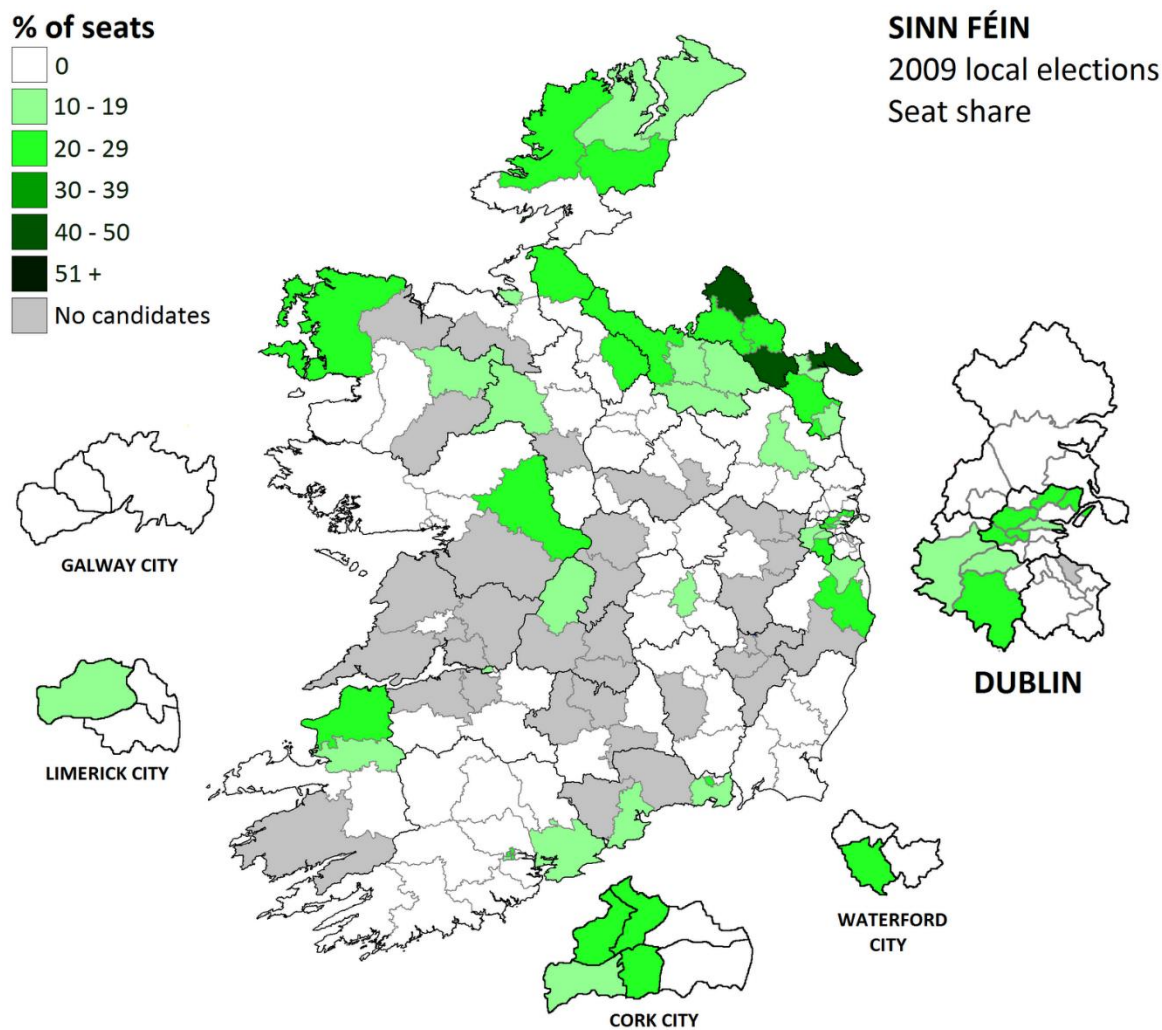
Příloha č. 13: Procentuální zisky LP v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

<http://irishpoliticalmaps.blogspot.com>

Zdroj: Irish local elections, 2009. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie/2012/06/irish-local-elections-2009.html>

Příloha č. 14: Procentuální zisky SF v regionálních volbách v roce 2009 s ohledem na jednotlivé volební okrsky

<http://irishpoliticalmaps.blogspot.com>

Zdroj: Irish local elections, 2009. *Irish Political Maps* [online]. 2015 [cit. 2015-04-05]. Dostupné z: <http://irishpoliticalmaps.blogspot.ie/2012/06/irish-local-elections-2009.html>

Anotace

Jméno a příjmení	Jan Ševčík
Katedra	Katedra společenských věd
Vedoucí práce	Mgr. David Hampl, Ph.D.
Rok obhajoby	2015

Název práce	Politický systém Irska a jeho vývoj v historickém kontextu
Název v angličtině	The Political System of Ireland and Its Development in Historical Context
Anotace práce	Cíl bakalářské práce je kritická analýza podoby, fungování a nastavení irského politického systému s ohledem na jeho historický vývoj.
Klíčová slova	Politický systém, Irská republika, stranický systém, volební systém, Fianna Fáil, Sinn Féin, Fine Gael, Strana práce, Irská republikánská armáda, Irský svobodný stát
Anotace v angličtině	The bachelor paper deals with the topic of the Irish political system and its function, structure and settings. The role of the historical context is emphasized.
Klíčová slova v angličtině	Political system, Republic of Ireland, party system, voting system, Fianna Fáil, Sinn Féin, Fine Gael, Irish Labour Party, Irish Republican Army, Irish Free State
Počet příloh vázaných v práci	14
Rozsah práce	61 stran
Jazyk práce	Český jazyk